

OŠ ŽIRI

VOKALNA TEHNIKA IN MLADOSTNIKI

Druga področja
Raziskovalna naloga

Avtorice: Sara KOSMAČ
Glorija MLINAR
Sara PIŠLJAR

Mentorica: Tina MARTINČIČ, prof. gl.

Žiri, 2022

I KAZALO (VSEBINE)

Povzetek.....	V
Zahvala.....	V
1 UVOD.....	6
2 TEORETIČNI DEL.....	7
2.1 ZAČETKI VOKALNE TEHNIKE.....	7
2.1.1 Kaj je vokalna tehnika?.....	7
2.1.2 Petje in vokalna tehnika.....	8
2.2 NASTANEK GLASU ALI FONACIJA.....	8
2.2.1 Kako nastane glas?.....	8
2.2.2 Zgradba glasovnega aparata.....	10
2.2.3 Najpomembnejši pevski organi in dejavniki pri petju	11
2.2.4 Oblikovanje glasu	12
2.3 PEVSKE SPRETNOSTI.....	13
2.4 PEVSKO DIHANJE.....	14
3 RAZISKOVALNI DEL	15
3.1 METODOLOGIJA	15
3.1.1 Opis vzorca raziskave	15
3.1.2 Opis merskih instrumentov	15
3.1.3 Opis postopka zbiranja podatkov.....	15
3.1.4 Obdelava podatkov.....	15
3.2 REZULTATI	16
3.2.1 Rezultati meritev.....	16
3.2.2 Intervju	35
4 RAZPRAVA.....	37
5 ZAKLJUČEK	39
6 VIRI IN LITERATURA.....	40
7 PRILOGE	

II KAZALO SLIK

Slika 1: Razprti glasilki (desno) in stisnjeni glasilki (levo)	9
Slika 2: Naslon diafragme pri petju	10

III KAZALO GRAFOV

Graf 1: Prikaz rezultatov učencev 9. razreda na vprašanje, ali radi pojejo	16
Graf 2: Prikaz rezultatov učencev 8. razreda na vprašanje, ali radi pojejo	16
Graf 3: Prikaz rezultatov učencev 9. razreda na vprašanje, zakaj radi oziroma ne radi pojejo	17
Graf 4: Prikaz rezultatov učencev 8. razreda na vprašanje, zakaj radi oziroma ne radi pojejo	17
Graf 5: Prikaz rezultatov učencev 9. razreda na vprašanje, kje prepevajo	18
Graf 6: Prikaz rezultatov učencev 8. razreda na vprašanje, kje prepevajo	18
Graf 7: Prikaz rezultatov učencev 9. razreda na vprašanje, kako pogosto pojejo	19
Graf 8: Prikaz rezultatov učencev 8. razreda na vprašanje, kako pogosto pojejo	19
Graf 9: Prikaz rezultatov učencev 9. razreda na vprašanje, kateri pesmi največkrat prepevajo	20
Graf 10: Prikaz rezultatov učencev 8. razreda na vprašanje, katere pesmi največkrat prepevajo	20
Graf 11: Prikaz rezultatov učencev 9. razreda na vprašanje, ali mislijo, da je lažje peti v skupini ali kot solist	21
Graf 12: Prikaz rezultatov učencev 8. razreda na vprašanje, ali mislijo, da je lažje peti v skupini ali kot solist	21
Graf 13: Prikaz rezultatov učencev 9. razreda na vprašanje, ali vejo kaj je vokalna tehnika ..	22
Graf 14: Prikaz rezultatov učencev 8. razreda na vprašanje, ali vejo kaj je vokalna tehnika ..	22
Graf 15: Prikaz rezultatov učencev 9. razreda na vprašanje, ali se jim zdi, da je za dobro petje potrebno imeti učitelja za petje	23
Graf 16: Prikaz rezultatov učencev 8. razreda na vprašanje, ali se jim zdi, da je za dobro petje potrebno imeti učitelja za petje	23
Graf 17: Prikaz rezultatov učencev 9. razreda na vprašanje, kako skrbijo za svoj glas	24
Graf 18: Prikaz rezultatov učencev 8. razreda na vprašanje, kako skrbijo za svoj glas	24
Graf 19: Prikaz rezultatov učencev 9. razreda na podvprašanje, ali vas med petjem kaj boli ..	25
Graf 20: Prikaz rezultatov učencev 8. razreda na podvprašanje, ali vas med petjem kaj boli ..	25
Graf 21: Prikaz rezultatov učencev 9. razreda na podvprašanje, kaj vas boli	26
Graf 22: Prikaz rezultatov učencev 8. razreda na podvprašanje, kaj vas boli	26
Graf 23: Prikaz rezultatov učencev 9. razreda na vprašanje, ali so vas doma spodbujali k petju	27
Graf 24: Prikaz rezultatov učencev 8. razreda na vprašanje, ali so vas doma spodbujali k petju	27
Graf 25: Prikaz rezultatov učencev 9. razreda na vprašanje, ali menijo, da je posluh za petje priučen ali deden	28
Graf 26: Prikaz rezultatov učencev 8. razreda na vprašanje, ali menijo, da je posluh za petje priučen ali deden	28
Graf 27: Prikaz rezultatov učencev 9. razreda na vprašanje, ali menijo, da se posluh za petje lahko izgubi	29
Graf 28: Prikaz rezultatov učencev 8. razreda na vprašanje, ali menijo, da se posluh za petje lahko izgubi	29

Graf 29: Prikaz rezultatov učencev 9. razreda na vprašanje, ali se jim zdi, da bi morali v šoli več peti	30
Graf 30: Prikaz rezultatov učencev 8. razreda na vprašanje, ali se jim zdi, da bi morali v šoli več peti	30
Graf 31: Prikaz rezultatov učencev 9. razreda na vprašanje, ali bi jim bilo zanimivo, če bi tudi učitelji imeli pevski zbor	31
Graf 32: Prikaz rezultatov učencev 8. razreda na vprašanje, ali bi jim bilo zanimivo, če bi tudi učitelji imeli pevski zbor	31
Graf 33: Prikaz rezultatov učencev 9. razreda na vprašanje, ali mislijo, da je na naši šoli veliko učencev, ki imajo posluh, vendar ga ne pokažejo.....	32
Graf 34: Prikaz rezultatov učencev 8. razreda na vprašanje, ali mislijo, da je na naši šoli veliko učencev, ki imajo posluh, vendar ga ne pokažejo.....	32
Graf 35: Prikaz rezultatov učencev 9. razreda na vprašanje, kakšna oblika predstavitve glasbenega talenta bi jim bila najbolj všeč	33
Graf 36: Prikaz rezultatov učencev 8. razreda na vprašanje, kakšna oblika predstavitve glasbenega talenta bi jim bila najbolj všeč	33
Graf 37: Prikaz rezultatov učencev 9. razreda naj navedejo ime kakšne znane pevke ali pevca	34
Graf 38: Prikaz rezultatov učencev 8. razreda naj navedejo ime kakšne znane pevke ali pevca	34

IV KAZALO PRILOG

Priloga 1: Anketa

Priloga 2: Intervju

Povzetek

V raziskovalni nalogi Vokalna tehnika in mladostniki smo želele ugotoviti, v kolikšni meri so mladostniki seznanjeni z izrazom vokalna tehnika, ali jo uporabljajo, kako je zgrajen pevski organ, kako pogosto mladostniki pojejo in kakšne pesmi ... Da bi vse to čim bolje ugotovile, smo sestavile anketni vprašalnik in ga posredovale učencem 8. in 9. razreda. Za še boljšo predstavo o tem, kaj sploh je vokalna tehnika, pa smo na daljavo izvedle intervju s profesorico solo petja gospo Darjo Švajger.

Ugotovile smo, da učenci z izrazom vokalna tehnika niso seznanjeni oziroma ne vedo, kaj to pomeni, sicer pa se je večina anketiranih učencev opredelila, da radi pojejo. Tudi gospa Darja Švajger nam je v intervjuju dobro obrazložila vse te pojme in predstavila svoje delo.

Ključne besede: vokalna tehnika, mladostniki, pevski organ, glasba, glas

Zahvala

Rade bi se zahvalile vsem sodelujočim pri izpolnjevanju anketnega vprašalnika (učencem 8. in 9. razreda), gospe Darji Švajger za intervju ter učiteljici za glasbeno umetnost Tini Martinčič za pomoč in spodbudo pri izdelavi raziskovalne naloge.

1 UVOD

Za izdelavo raziskovalne naloge smo se odločile, ker želimo izvedeti, ali so mladostniki že slišali za izraz vokalna tehnika, v kolikšni meri (če sploh) vokalno tehniko uporabljajo in vedo, kaj to je.

V nalogi bomo najprej predstavile nekaj o vokalni tehniki na splošno, metodah vokalne tehnike, zgradbi pevskega organa, nastanku glasu ...

Ker smo želele izvesti tudi praktično delo, smo pripravile anketni vprašalnik za učence 8. in 9. razreda naše šole (OŠ Žiri) ter intervju z gospo Darjo Švajger, profesorico solo petja.

Postavile smo si sledeče hipoteze:

1. Večina mladostnikov ve, kaj pomeni izraz vokalna tehnika.
2. Večina mladostnikov misli, da pevski organ sestavljata usta in glasilke.
3. Večina mladostnikov meni, da je za dobro petje treba imeti učitelja.
4. Mladostniki radi pojejo.
5. Mladostniki največ prepevajo moderne/popularne pesmi.

Z nalogo želimo seznaniti mladostnike, da se pod izrazom vokalna tehnika pravzaprav »skrivajo« različne vaje za dihanje in upevanje ter vse tisto, kar mora pevec opraviti pred začetkom petja. To je torej vse to, kar praktično učenci oziroma mladostniki izvajajo tudi pri pouku glasbene umetnosti. Želimo jih tudi opomniti na to, da je vokalna tehnika za petje pomembna.

2 TEORETIČNI DEL

2.1 ZAČETKI VOKALNE TEHNIKE

Človek poje že od prazgodovine in mu je petje naravni način izražanja. To dokazujejo prazgodovinske najdbe in v odmaknjenih delih sveta še živeča prvinska ljudstva. Tisočletja preden se je človek začel ukvarjati z znanostjo, je bila umetnost izražanja neločljiv in povsem naraven del človeške družbe. Z razvojem civilizacije in njenim napredkom pa se je razvijala tudi glasba in z njo petje (Ivančič, 2009 str.2)

2.1.1 Kaj je vokalna tehnika?

Cvejić in B. Cvejić (2009) menita, da je organe za fonacijo in govor treba deliti na organe, ki sodelujejo pri razvijanju, formiranju in vzdrževanju glasu in govora. Prav tako velik pomen kot samemu petju je treba pripisati tudi miselni pripravi na petje. Da lahko ustvarjamo zvok, si je namreč treba v mislih ustvariti natančno miselno sliko konkretnega zvoka. Naše telo oz. glasovni aparat se potem temu zvoku prilagodi, kar spremlja kompleksno delovanje mišic, ki morajo biti med seboj izjemno uravnotežene, da lahko kot posledico tega proizvedemo določen zvok (Kagen, 1960).

Umetnost petja ni veda, ki se je nekdo lahko nauči iz knjige. Potrebno je povezovanje vokalnega instrumenta oz. glasovnega aparata in mehanizma funkcije petja, kar nam lahko pomaga k boljšemu razumevanju ter izboljšanju pevske ali vokalne tehnike. Vokalno tehniko lahko razumemo kot mehanizem ali spretnost, ki omogoča, da umetniško delo (pesem) interpretiramo čim bolj uspešno. Lahko bi rekli, da je vokalna tehnika osnova za dobro petje. Za doseganje dobre vokalne tehnike je treba urjenju nameniti veliko časa in potrpljenja (Cvejić in B. Cvejić 2009).

Cilj vokalne tehnike, kot ga opredeljuje Kagen (1960), je produkcija tona določene višine, trajanja, kvalitete, glasnosti, barve ipd. Pevec naj bi stremel k temu, da bi karakteristike svojega petja opravljal s čim večjo lahkoto in čim višjo stopnjo avtomatizacije, saj naj bi se preko učenja vokalne tehnike formirali pevski modeli in navade, za kar pa je, poleg vsega naštetega pomembno tudi dobro poznavanje lastnega glasu in njegovih omejitev (Kagen, 1960; Cvejić in B. Cvejić 2009).

Lešnik (2009) kot smernice za doseganje čim boljše vokalne tehnike imenuje sledeče točke, ki jih je pri učenju petja treba upoštevati:

- pravilna pevska telesna drža (sproščeno in vzravnano telo),
- pravilno pevsko dihanje,
- dobra artikulacija (sproščena čeljust, jezik in ustnice ter odprt prostor v ustni votlini),
- nastanek tona (čista intonacija),
- resonanca,
- izenačevanje vokalov,
- širjenje glasovnega obsega (ne prisilno- glede na individualne zmožnosti),
- različni načini petja,
- dinamika.

Učenje petja zahteva postopno telesno pripravo in nadgradnjo z vokalno-tehničnimi osnovami. Za uresničevanje tega pa je potreben čas, potrpljenje in veselje do petja (Cvejić in B. Cvejić, 2009).

2.1.2 Petje in vokalna tehnika

Z evolucijo smo ljudje razvili govor kot eno izmed osnovnih sredstev za življenje s svojim intelektom, z namenom izražanja misli. Ker pa se je ta razvoj tako močno osredinil na funkcijo sredstva komunikacije, se je nekoliko izgubil razvoj sposobnosti ustvarjanja tonov oz. melodije z glasom. Glas je torej naše izrazno sredstvo. Poleg pomembne vloge, ki jo ima pri govoru izbira besed, ima velik vpliv na razumevanje vsebine sporočila tudi ton našega glasu (Lešnik, 2009).

Poslušanje petja velja za eno prvih izkušenj glasbe pri otrocih. Znano je, da se nam petje, ki smo mu bili priča v zgodnjem otroštvu in tudi še v mladostniških letih, vtisne globoko v spomin. Petje je tudi najbolj elementarna glasbena dejavnost v vrtcih, saj lahko vsak otrok, ki ima zdrav vokalni aparat, poje (Borota, 2013).

Pevski organ si lahko predstavljamo kot nekakšen glasbeni instrument, ki zrak, ki ga izdihujemo, spreminja v zven. V podrobnejšem pregledu s skupnim imenovalcem pevskega organa (ali glasovni aparat) označujemo dihalni, glasotvorni in resonančni faktor:

- dihalni faktor vključuje pljuča, trebušno prepono, sapnik in grlo;
- kot glasotvorni faktor opredeljujemo glasilke oz. dve glasilki;
- resonančni faktorji pa so ustna votlina, žrelo, trdo in mehko nebo, nosno žrelno votlina, nosna votlina oz. podnosje, lični votlini, čelni votlini, očesni votlini, ušesni votlini, zatilniški votlini in lobanjska votlina.

Dihalni faktor sestavljajo tisti organi, ki sodelujejo pri dihanju. Glasilke kot glasotvorni faktor vplivata predvsem na višino tona, ki ga zapojemo. Ta je odvisna od njune napetosti, dolžine in debelosti. Resonančni faktorji so tisti, ki zvok pri petju ojačajo in mu dajo globlji zven (Darian, 1951).

2.2 NASTANEK GLASU ALI FONACIJA

2.2.1 Kako nastane glas?

Govor je ena izmed najmlajših in najbolj vsestranskih dejavnosti našega živčevja. Nastanek glasu, izgovorjava glasov (artikulacija) in tekoči govor so rezultat natančno usklajene mišično-živčne dejavnosti. Za brezhibno govorjenje morajo pravilno in usklajeno delovati: možganska skorja, centri v nižjih delih možganov, usta in žrelo (artikulacijski organi), grlo z glasilkama, pljuča, mišice prsnega koša in trebuha ter čutila za tip, sluh in vid.

Za nastanek glasu oziroma tona so potrebni:

- energijski vir (tok zraka iz pljuč),
- sistem, ki niha (glasilke),
- resonator, ki nihanje okrepi (odzvočna cev). (Žvar, 2001).

Fonacija pomeni nastanek glasu v grlu, katerega najpomembnejši del so glasilke. Kot smo že omenili, ima cikel nihanja glasilk odprto in zaprto fazo. Med dihanjem sta glasilki odprti, ko pa pričnemo peti, se glasilki napneta in stakneta. Za pričetek fonacije se mora začeti natančno kontroliran izdih (glasilki se sočasno z izdihom zapreta). Zrak priteka iz pljuč do primaknjenih glasilk, tlak pod njima narašča, dokler ne premaga odpora glasilk in glasilki zanihata navzgor. Med njima nastane ovalna odprtina, skozi katero vdre zrak. Zračni tok povzroči, da se glasilki potegneta skupaj. Zaradi podtlaka in sodelovanja mišic se odpiranje in zapiranje glasilk ponavlja in povzroča uhajanje večje ali manjše količine zraka iz grla v ustno votlino. To zgoščevanje ter razredčevanje zraka se odraža skozi zvočno valovanje in tako nastane glas. (Žvar, 2001).

Slika 1: Razprti glasilki (desno) in stisnjeni glasilki (levo)

Zvok, ki ga ustvarijo glasilke, je relativno šibak in se dokončno oblikuje ob prehodu skozi odzvočno cev, ki predstavlja resonator. V najširšem smislu sodeluje pri oblikovanju glasu cela glava, ki deluje kot nihajoč sistem. Od frekvence nihanja glasilk je odvisna višina oddanega tona. To frekvenco oziroma zvočno valovanje lahko zavestno reguliramo z napetostjo glasilk. Napetost glasilk pa lahko reguliramo z mišicami v grlu, ki so povezane z glasilkami. Na ta način vplivamo na višino, jakost in barvo glasu.

Višina glasu je torej odvisna od napetosti glasilk. Če dolgo pojemo v visoki legi, kjer je potrebna velika napetost glasilk in pomožnih mišic, se glas »hitro utruje« (utrudijo se mišice) (Žvar, 2001).

Daljšje oziroma masivnejše glasilke, podobno kot debelejšje strune pri inštrumentih, nihajo počasneje. Zjutraj dopuščajo glasilke nižje tone zaradi večje vsebnosti tekočine, ki se je ponoči nabrala zaradi horizontalne nočne lege telesa (prav tam).

Do nedavnega je veljalo splošno razširjeno mnenje, da imajo moški za oktavo nižje glasove od žensk zaradi ustrezno daljših glasilk. Raziskave pa so pokazale, da to ne drži in da ima mnogo žensk celo daljše glasilke. Nova spoznanja pripisujejo ženskam dvojno frekvenco dražljajev, ki prihajajo iz možganov do govornega organa, zato so nihanja za oktavo višja (Ravnikar, 2001).

Odzvočna cev deluje kot piščal oziroma na eni strani zaprta cev, ki ima svoje lastne resonančne frekvence, določene z dolžino cevi. Odzvočna cev je pri ljudeh različna, njen presek se od glasilk do ustnic močno spreminja, zato so tudi spektri frekvenc različni. Resonančne frekvence odzvočne cevi pa se lahko spreminjajo s spreminjanjem oblike ustne

votline, kar povzročamo predvsem z jezikom. Položaj jezika je različen zlasti pri različnih vokalih (Žvar, 2001).

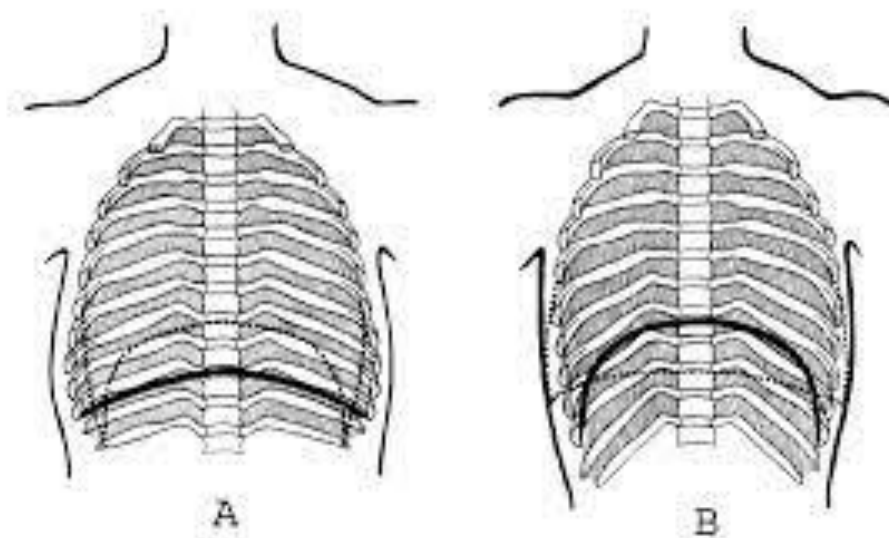
Nihajoče glasilke proizvajajo zven določene višine, ki ga sestavljajo osnovni ton in množica višje harmonskih frekvenc. Ta spekter je preoblikovan z odzvočno cevjo, ki nekatera frekvenčna področja okrepi, druga pa oslabi. Na tak način nastanejo različni vokali, ki so osnova vsakega govornega jezika (prav tam).

2.2.2 Zgradba glasovnega aparata

Glasovni aparat sestavljajo: prsna votlina z rebri, trebušna prepona, požiralnik s sapnikom, prsna miškulatura, žrelo z glasilkama ter ustna in nosna votlina.

Prsna votlina kot rezervoar zraka ne sodeluje aktivno pri petju, izmenjava zraka se dogaja zaradi izenačevanja tlaka v pljučih glede na tlak atmosfere. Temeljna mišica, ki se uporablja pri dihanju, je prepona ali diafragma, aktivne pa so še stranske interkostalne mišice med rebri. Posledica je širitev prsnega koša in spontani vdih.

Za petje je torej najpomembnejša že omenjena diafragma, ki ločuje prsno in trebušno votlino. Njene temeljne funkcije so pravilen in globok kosto-abdominalen vdih, kontrola zadržanega zraka in naslon. Nadalje je pomembna kontrola zraka pri petju glede na moč in višino tona ter glede na trajanje. Pri pravilnem vdihu se uporabi le odmerjena količina zraka, ki ne napenja prsnega koša. Z globokim vdihom dobimo največjo možno količino pevsko uporabnega zraka, ki nas ne sili k prezgodnjemu ponovnemu vdihu. Napačen je klavikularen ali ključničen vdih, ki ima za posledico nenaravno in napeto držo telesa ter pevsko neuporaben vdihnjen zrak (prav tam). Diafragma v tem primeru ostane v visoki legi in onemogoča naslon nanjo (slika št. 2). S pomočjo naslona pevec kontrolira miškulaturo, ki se aktivira ob vdihu in drugo, ki je aktivna pri izdihu. Ta proces pevec povezuje s poslušanjem, pri čemer je pozoren na kakovost zelenega tona.

Slika 2: Naslon diafragme pri petju

Pravilen pevski vdih je kombiniran tudi glede poti vdiha. Bolje je vdihniti skozi nos, da se vdihneni zrak segreje in očisti, vendar pri petju to ni vedno možno. Glede na hitrost vdiha je optimalno vdihniti kombinirano. O tem, kako pri petju optimalno vdihniti, se je že veliko razpravljalo in pisalo, dejstvo pa je, da je vdih sestavni del pevskega poustvarjanja in osnova pravilnemu petju, ki mora slediti interpretaciji izvajanega glasbenega dela. Dihanje je nezavedna biološka funkcija, ki jo lahko zavestno kontroliramo in je povezana tako z aktivnostjo dihalne muskulature kot tudi z duševno dejavnostjo. Afektivno področje je v glasbeni umetnosti pomembno in povezano s funkcijo dihanja. Dih je torej temelj afektivnega petja in globoko dihanje je osnova pravilnega petja. Uporaba besede »inspiracija« za pomen navdiha ni le slučaj, temveč govori o emocionalnem prenosu preko diha in nadalje petja.

2.2.3 Najpomembnejši pevski organi in dejavniki pri petju

- Pevski organi:

- **GLASILKE:** Izdihani zrak spremenita v zvok, sta najpopolnejši glasbeni inštrument, nahajata se v grlu. To sta tanki, nežni, elastični gubi (sluznice) v vodoravni legi. Spodaj sta pripeti na ščitasti in piramidasti hrustanec. Višina tona je odvisna od: dolžine glasilk in debelosti (manjši–višji zvok, večji–nižji zvok) ter napetosti glasilk. Pri govoru in petju sta glasilki napeti. Ob vdihu zraka tresljaji povzročajo tone. Napenjanje glasilk omogočajo mišice.
- **PLJUČA:** So pevčev zračni rezervat, zadaj je hrbtenjača, spredaj je prsnica, ob strani so rebra. Zračni mehurčki so povezani s sapničicami. Sapnik izloča dovajan zvok.
- **SAPNIK:** Je iz hrustančnih obročkov in je dolg od 10-12 cm. Ojača zvok.
- **PREPONA:** Loči trebušno votlino od prsne. Ko je sproščena, je izbočena navzgor, ko deluje, se zravna. To je gladka mišica in je pomemben dejavnik pri petju.
- **GRLO:** Nasajeno je na sapnik (na zgornjem kolobarju). Sestavljajo ga obročasti, ščitasti in piramidasti hrustanec. Piramidasti je v zadnjem delu (vežeta glasilke). Lastnosti: je gibljivo, požiralnik in sapnik se križata.
- **RESONANČNI ORGANI:** Resonanca pomeni ojačitev valovanja (nihanja). Resonančni ojačevalec predstavlja ustna votlina za zobovjem. Najpomembnejši resonančni organi so: žrelo, nosna votlina, nosno žrelno votlino, trdo nebo (od zgornje čeljusti do mehkega neba) – negibljivo, mehko nebo-gibljivo (višanje in nižanje tona), nos, sinusi (zatilniški, lobanjski, ušesni, lični, očesni, čelni), zvočna cev – odvisna od pozicije grla (od glasilk do ustnic). Na barvo in jakost vpliva vsaka sprememba prostora.

- Bolezni:

Lahko se pojavijo tudi določene bolezni dihalnih organov, kot so:

- **BRONHITIS:** vnetje sapnic, veliko izkašljevanja,
- **HRIPAVOST:** posledice prehlada ali vpičja (glasovni počitek, grgranje timijana),
- **NAHOD:** vnetje nosne sluznice, pri prehladu,
- **VNETJE GRILA:** vnetje dihalnih poti; bolečina, kašelj in hripavost.

- Dejavniki pri petju:

- Pevski prostor: mora biti prezračen, razsvetljen. Vsak pevec naj bi imel 3,3 litre zraka. Temperatura naj bi bila nekje od 18-29 stopinj. Vlažnost naj bi bila 70 odstotna.
- Dihanje: skozi nos zaradi toplote in vlage.
- Drugo: kajenje (za pevca prepovedano, ker povzroča hripavost), prepih - lahko staknemo prehlad in ne moremo peti, obremenjenost glasilk, prehrana pred petjem: premastno, začinjeno, oreški, stročnice, čokolada, sladke pijače, kava, alkohol, vino – ni priporočljivo, voda in nesladkan čaj pa sta popolnoma primerna, obleka - ne pretesna zaradi dihanja in gibanja, menstrualni ciklus-lahko, nosečnost, porod- lahko, starost: s starostjo glas tudi zgubi tisto pravo barvo, zato petje ni priporočeno vsem starejšim pevcem, ki čutijo, da ni njihov glas enak prejšnjemu (je hripav, težko zadane pravo intonacijo).

2.2.4 Oblikovanje glasu

- **DIHANJE:**

Je temelj petja in pogoj za tehnično in umetniško zmogljivost, sproščanje in držo. Je podzavesten proces (neenakomerna prekrvavitev možganov). Včasih dihamo hitreje (npr. šport, vzpon...). Na dihanje vplivajo čustva (strah, bes, trema...). Pri dihanju hočemo največjo količina zraka z največjim izkoristkom in najmanjšim uporom, pri podzavestnem dihanju sta vdih in izdih enaka, pri govornem dihanju je daljši izdih.

Poznamo:

- VISOKO ali PLJUČNO DIHANJE: premajhna količina za petje (zgornja pljuča)
- STRANSKO ali REBERNO: z zrakom se napolni sprednji del pljuč. Za petje je še zmeraj premalo zraka.
- GLOBOKO ali PREPONSKO: je že bolj idealno za petje. Napolni se predvsem spodnji del pljuč.
- KOMBINIRANO ali ZDRUŽENO: vse skupaj. Napolnita se zgornji in srednji del pljuč.

- **PETJE:**

Med besedilom se ne diha, povezava z govornim dihanjem, izdih, mora biti razlika v količini zraka. Pevski ton zahteva več zraka kot govorni. Dihanje moramo podrediti stavku in pomenu. Pri petju vdihavamo skozi nos, pljuč ne napolnimo do konca, pomembna je pevska drža, vdih mora biti neslišen in hiter. Aktivira se tudi prepona.

- **NASTAVEK:**

To je usmeritev zraka toka grla do zgornjega trdega neba.

Poznamo:

- PLOSKI NASTAVEK: je najbolj uporaben - ton je razpršen, ni osredotočen, ni pravilen.
- MEHKONEBNI NASATVEK: tok zraka je usmerjen iz grla do mehkega neba, pomaga pri zviševanju tona. Ton je zastrt.
- PRAVI NASTAVEK: ton je usmerjen v trdo nebo, je nosilen in zdrav. Lahko si pomagamo z višino tona in vokali.

- **INTONACIJA:**

Vsak ton na začetku pesmi mora biti popolnoma čist, ne previsok in ne prenizek, še manj pa neodločen in omahljiv. Preden začnemo peti, moramo imeti usta odprta v legi prvega zloga. Sapa mora biti v pljučih pripravljena. Zato je treba na pevskih vajah narediti čim več vaj za najkrajše intonacije za začetek pesmi.

- **DIKCIJA (izgovorjava):**

Pri tem mora biti izgovorjava pravilna in jasna, velik poudarek pa je tudi na razumljivosti besedil in vsebine. Pojemo le samoglasnike, medtem ko soglasniki služijo za povezavo samoglasnikov, izrekati pa jih moramo kratko. Za vsak vokal moramo pravilno odpirati usta, besede pa morajo biti vezane, naglašene ter jasno in razločno izrečene. Pri izgovorjavi moramo paziti tudi na gibčnost in prožnost ustnic. Sičnike in šumnike mora pevec izgovarjati lahno in kratko, sklepnih soglasnikov pa ne sme požreti.

- **ARTIKULACIJA:**

Ta izraz pomeni način izvajanja posameznih tonov. Pike nad notami pomenijo staccato petje, kar pomeni, da moramo vsak ton zapeti čim krajše z manjšim poudarkom. Nasprotno pomeni legato, pri tem se toni tako rekoč prelivajo drug v drugega, petje pa izvajamo v enem dihu. Med obema pa je izvajanje non legato, toni niso pretrgani vendar se čuti polaganje tonov enega na drugega.

- **DINAMIKA:**

Moč glasu se ravna po vsebini pesmi. Pevec lahko sam ugotovi dinamiko, glede na vsebino pesmi, npr. dvigovanje tonov pomeni velikokrat tudi naraščanje dinamike. Navadno pa je dinamika označena z oznakami: pp (zelo tiho), p (tiho), mf (srednje glasno), f (glasno) in ff (zelo glasno). Menjava moči petja je označena z vilicami (krokodilčki) - glas narašča (crescendo), glas pojenja (decrescendo), kolikor časa kaže znamenje. Pevec mora videti in se držati teh oznak oziroma slediti dirigentu, ki jih nakazuje. Pri mirnih pesmih se dirigira z roko, prsti ali zapestji, pri glasnejših s podlaktema, pri zelo glasnih pa ne mahamo s celima rokama, temveč si pomagamo tudi s trupom in glavo.

- **UPEVANJE:**

Pri pevski vaji je upevanje zelo pomembno, kajti pevci, ki dobro ogrejejo svoje glasilke, pojejo veliko bolj sproščeno, predvsem pa bolj kvalitetno. Najbolje je začeti s preprostimi razgibalnimi vajami (izberemo jih po lastni presoji), s katerimi pevce umirimo, sprostimo in jih tako pripravimo na začetek vokalnih vaj. Če oblikovanje glasu ni pravilno, nastanejo grde napake, ki zelo neprijetno učinkujejo: nosni glas, zobni glas, tresenje - tremoliranje glasu.

2.3 PEVSKE SPRETNOSTI

Petje je samo po sebi spontana človeška dejavnost. Vsakdo, ki se odloči za šolanje petja, lahko napreduje v obdelovanju svojega glasu, vendar pa končni rezultat ne more biti enak pri vseh ljudeh. Poleg pevskega napredka posameznik, ki se uči petja, pridobi tudi ogromno

osebnega zadovoljstva, kajti redkokateri drug instrument lahko pri človeku vzbudi tako močna čustva kakor petje (Kagen, 1960; Marek, 2007).

Otrok se rodi z določeno stopnjo ali potencialom glasbenih sposobnosti. Med temeljne uvrščamo ritmični in melodični posluš, ki ju razvijamo skozi glasbene dejavnosti, razvijamo pa lahko tudi glasbene spretnosti, med katere sodi vokalna tehnika (Žvar, 2002).

2.4 PEVSKO DIHANJE

Mnogi pevski pedagogi svojim učencem priporočajo, da naj sprostijo svoje grlo, medtem ko se razlog za njegovo napetost skriva pravzaprav že drugje v telesu, kar se lahko kaže v zapiranju zračne poti preko grla. Različni dejavniki, ki skupaj sooblikujejo pevski glas, so dihalni aparat, vzravnano oz. položaj telesa in grlo. Glas, ki ga slišimo, je odvisen od zdravja in delovanja teh posameznih dejavnikov. Ko je telesna drža primerna za petje, lahko mišice, ki so potrebne za kvalitetno dihanje, najbolje opravljajo svoje delo, ne da bi se ob tem telo rušilo. Telesna drža in dihanje sta torej zelo pomembna za kakovosten nastanek zvoka (Harrison, 2006).

Zmotno bi bilo mišljenje, da za petje enostavno napolnimo pljuča z zrakom in začnemo peti. Pri pevskem dihanju namreč sodeluje kar nekaj mišic oz. organov, ki morajo biti med seboj v dobri koordinaciji. Oseba, ki poje, mora biti zmožna nadzirati mišice svojega telesa, saj tako nadzoruje tudi količino izdihanega zraka med petjem (Philips, 2012). V dobro kontroliranem glaslu igra eno najpomembnejših vlog dobra glasovna podpora, ki je v stroki poznana pod italijanskim terminom *appoggio*. Gre za uravnavanje koordiniranega delovanja mišic, ki sodelujejo pri vdihu in izdihu (Cvejić in B. Cvejić, 2009). S tem, kako vdihnemo, vplivamo na več organov-delovanje glasilk in delovanje resonatorjev ustne, žrelne ter nosne votline (Slokar Bajc, 2017).

Rebra služijo zaščiti naših pljuč. Kadar rebra premikamo, premikamo tudi pljuča. Pri petju je torej potrebno raztezanje medrebrnih mišic, da lahko odpremo prsni koš oz. napolnimo pljuča toliko, kolikor je za petje potrebno (Phillips, 2012).

3 RAZISKOVALNI DEL

3.1 METODOLOGIJA

V sledečem poglavju bomo predstavile metode, s katerimi smo pridobile informacije in podatke, predstavljene v raziskovalni nalogi.

3.1.1 Opis vzorca raziskave

Vzorec raziskave so bili učenci 8. in 9. razreda naše šole (OŠ Žiri) in gospa Darja Švajger. Vseh anketirancev je bilo devetindevetdeset. Iz 9. razreda je sodelovalo triinpetdeset učencev, od tega štiriindvajset fantov ter devetindvajset deklet. V 8. razredu pa je na anketni vprašalnik odgovorilo šestinštirideset učencev, od tega je bilo polovica fantov in polovica deklet.

3.1.2 Opis merskih instrumentov

Anketni vprašalnik smo sestavile same, vseboval je dvajset vprašanj, vprašanja pa so bila zaprtega in odprtega tipa. Vprašanja za intervju smo prav tako sestavile same, vseboval pa je devetnajst vprašanj.

3.1.3 Opis postopka zbiranja podatkov

Anketa je bila izvedena v mesecu novembru na začetku ure pouka glasbene umetnosti v vseh oddelkih 8. in 9. razreda ter na začetku vaj mladinskega pevskega zbora. Učencem smo razdelile anketni vprašalnik, dobile odgovore in jih analizirale ter oblikovale grafe. Intervju pa smo zaradi razmer (covid 19) izvedle na daljavo. Gospe Darji Švajger smo v mesecu decembru vprašanja poslale po elektronski pošti.

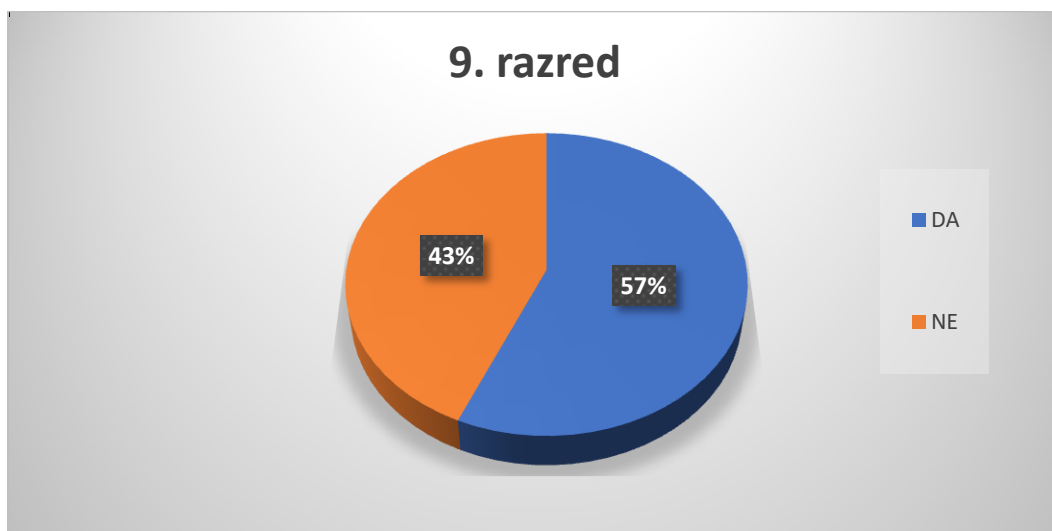
3.1.4 Obdelava podatkov

Dobljene meritve smo najprej preštele in zapisale na list, nato pa jih statistično obdelale s pomočjo računalniškega programa Excel. V tem istem programu smo kasneje izdelale tudi grafe, ki smo jih vstavile v samo nalogo in rezultate po analizi tudi pokomentirale.

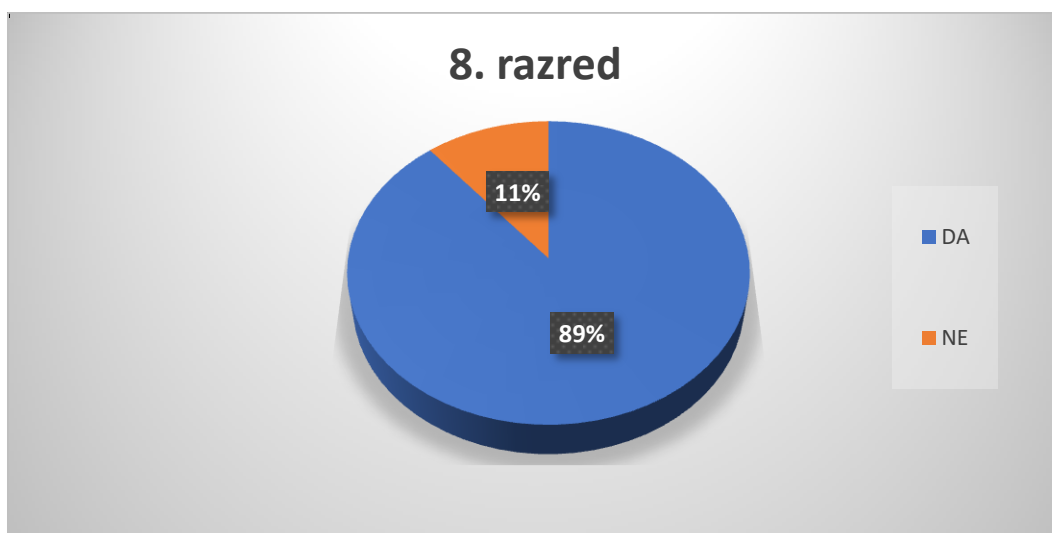
3.2 REZULTATI

3.2.1 Rezultati meritev

3. a) Ali radi pojeje?

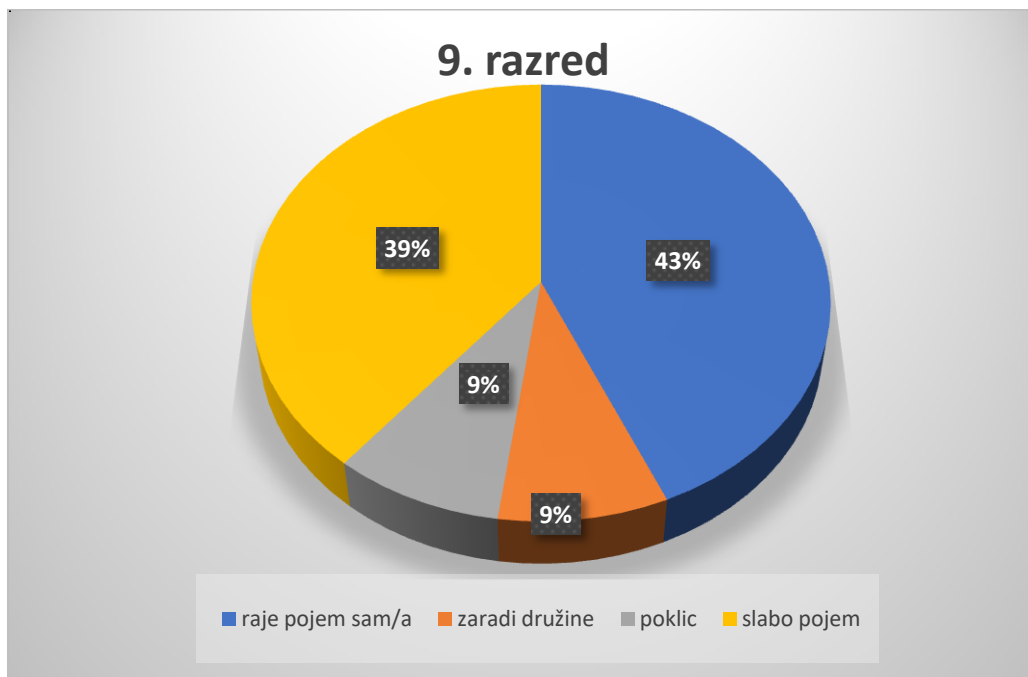
Graf 1: Prikaz rezultatov učencev 9. razreda na vprašanje, ali radi pojejo

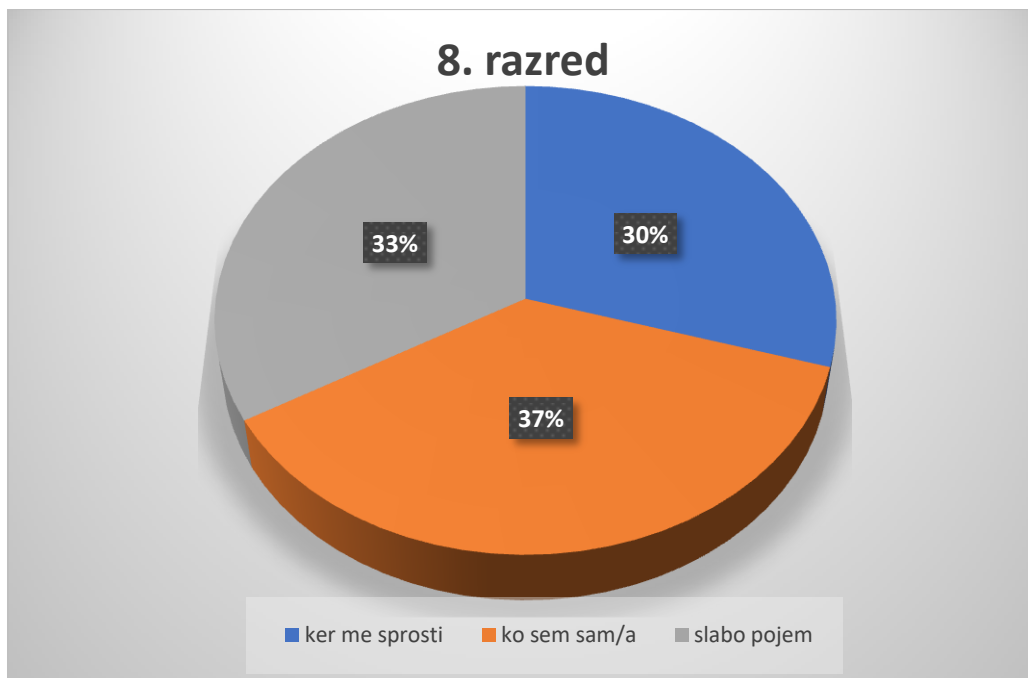
Graf 2: Prikaz rezultatov učencev 8. razreda na vprašanje, ali radi pojejo

Na vprašanje, ali radi pojeje, je v 9. razredu nekaj več kot polovica učencev izbralo odgovor DA, v 8. razredu pa je odgovor DA izbralo skoraj 90 % učencev.

3. b) Zakaj da oz. ne?

Graf 3: Prikaz rezultatov učencev 9. razreda na vprašanje, zakaj radi oziroma ne radi pojejo

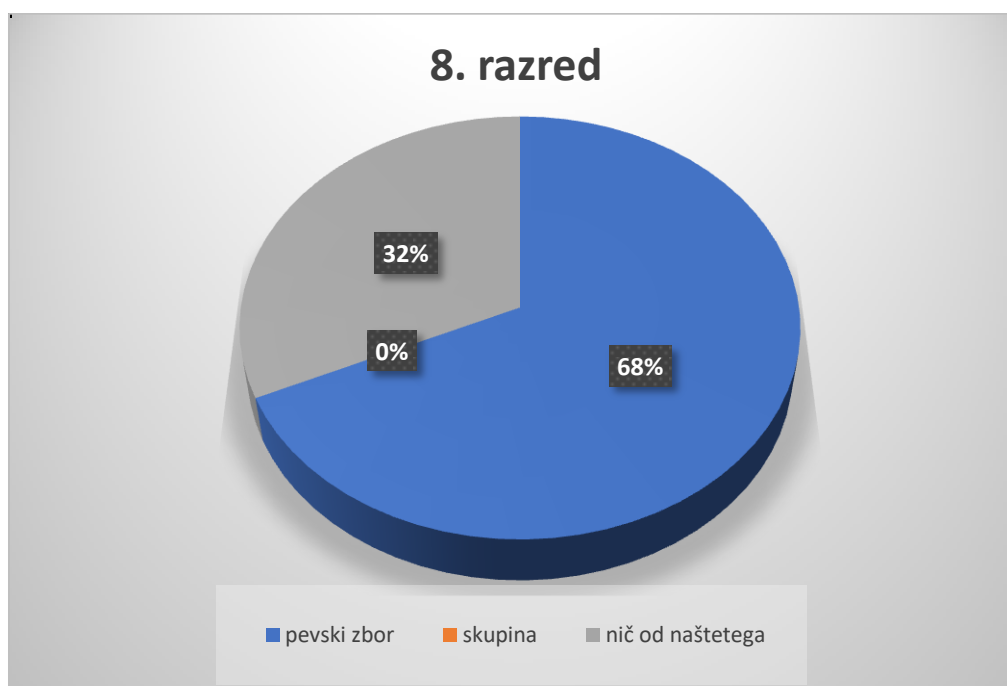
Graf 4: Prikaz rezultatov učencev 8. razreda na vprašanje, zakaj radi oziroma ne radi pojejo

Največ učencev 9. razreda je označilo, da najraje pojejo sami, se jih je pa tudi veliko odločilo za odgovor, da pojejo slabo. V 8. razredu pa je približno ena tretjina prepričana, da slabo poje, ena tretjina meni, da jih petje sprosti in tretja tretjina najraje poje, ko je sama.

4. Kje prepevate: v pevskem zboru ali v skupini?

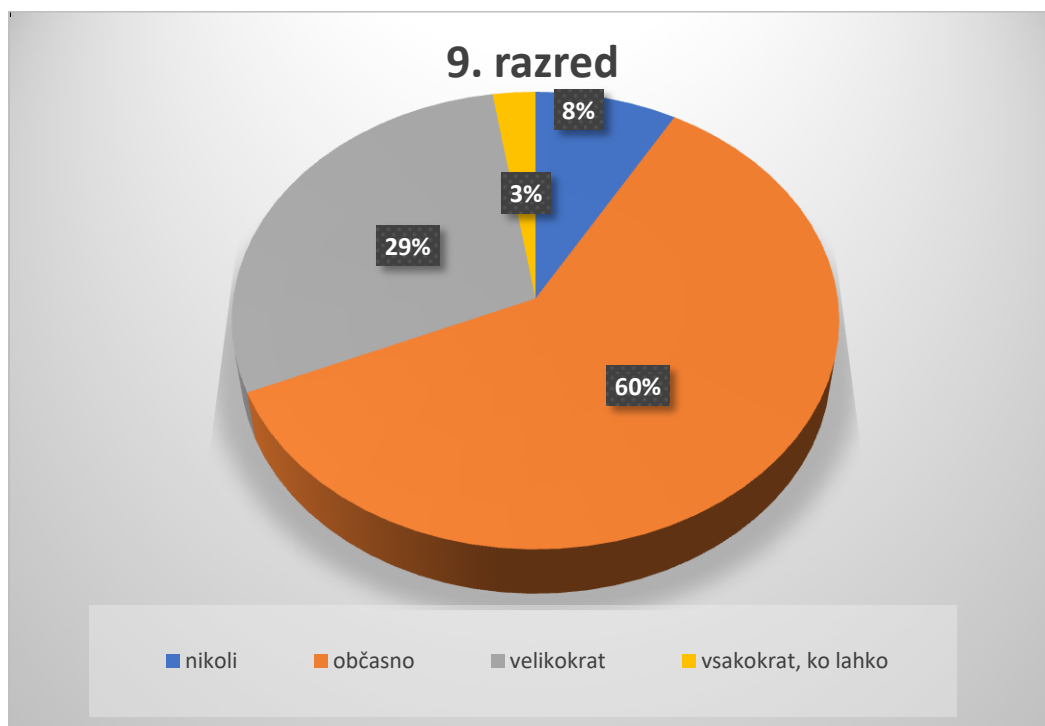
Graf 5: Prikaz rezultatov učencev 9. razreda na vprašanje, kje prepevajo

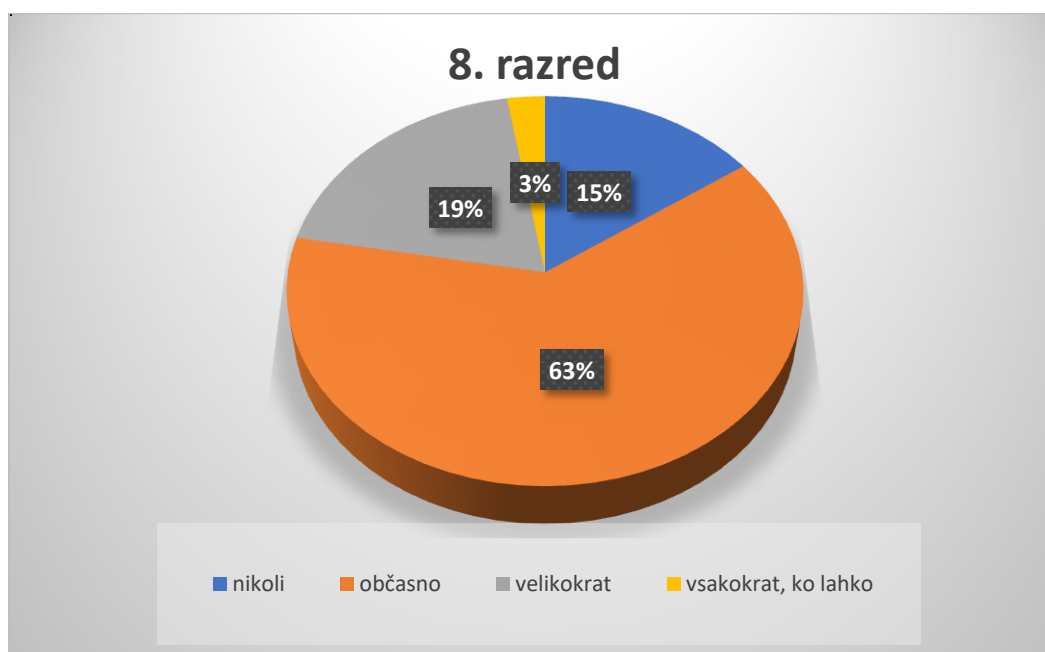
Graf 6: Prikaz rezultatov učencev 8. razreda na vprašanje, kje prepevajo

V 9. razredih so se učenci večinoma opredelili z odgovorom nič od naštetega, v 8. razredih pa skoraj $\frac{3}{4}$ učencev prepeva v pevskem zboru ali v skupini.

5. Kako pogosto požete?

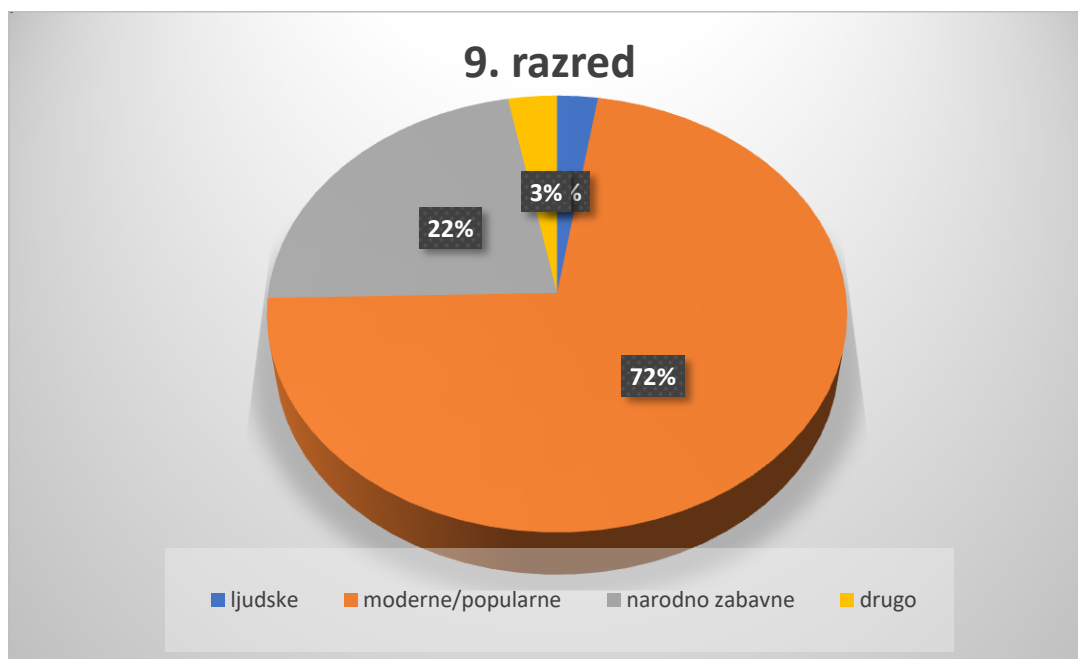
Graf 7: Prikaz rezultatov učencev 9. razreda na vprašanje, kako pogosto pojejo

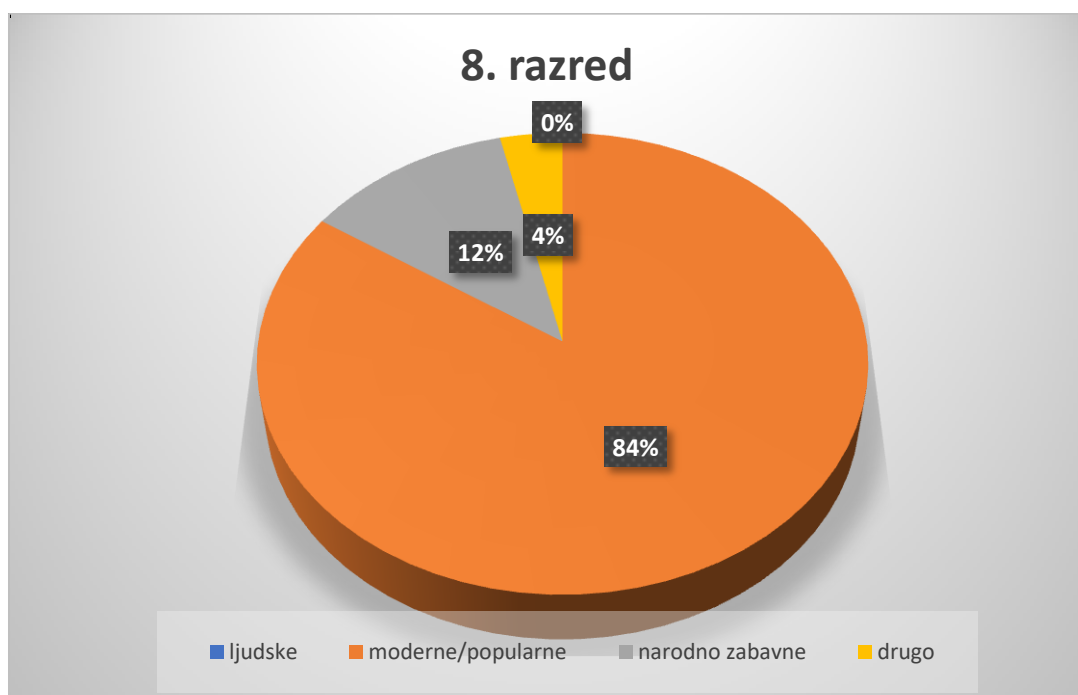
Graf 8: Prikaz rezultatov učencev 8. razreda na vprašanje, kako pogosto pojejo

V obeh razredih večina učencev poje občasno, v 9. razredu najmanj anketirancev poje vsakokrat, ko lahko, prav tako anketiranci 8. razreda.

6. Katere pesmi največkrat prepevate?

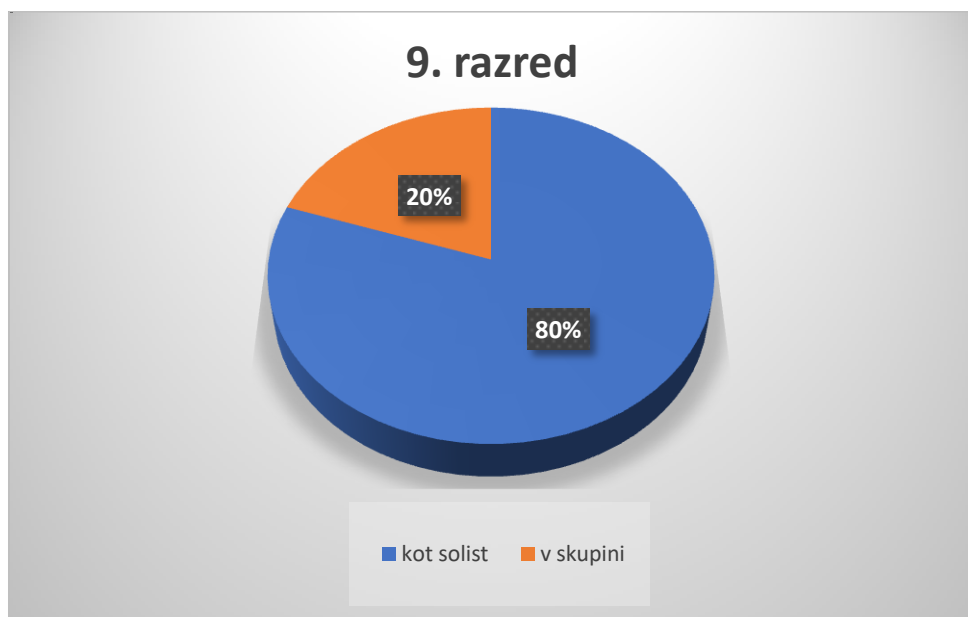
Graf 9: Prikaz rezultatov učencev 9. razreda na vprašanje, kateri pesmi največkrat prepevajo

Graf 10: Prikaz rezultatov učencev 8. razreda na vprašanje, katere pesmi največkrat prepevajo

Približno $\frac{3}{4}$ učencev 9. razreda trdi, da največkrat prepevajo moderne/popularne pesmi. Še nekaj odstotkov več učencev je v 8. razredu, ki so obkrožili enak odgovor. V 8. razredu noben učenec ne trdi, da prepeva ljudske pesmi.

7. Mislite, da je lažje peti v skupini ali kot solist?

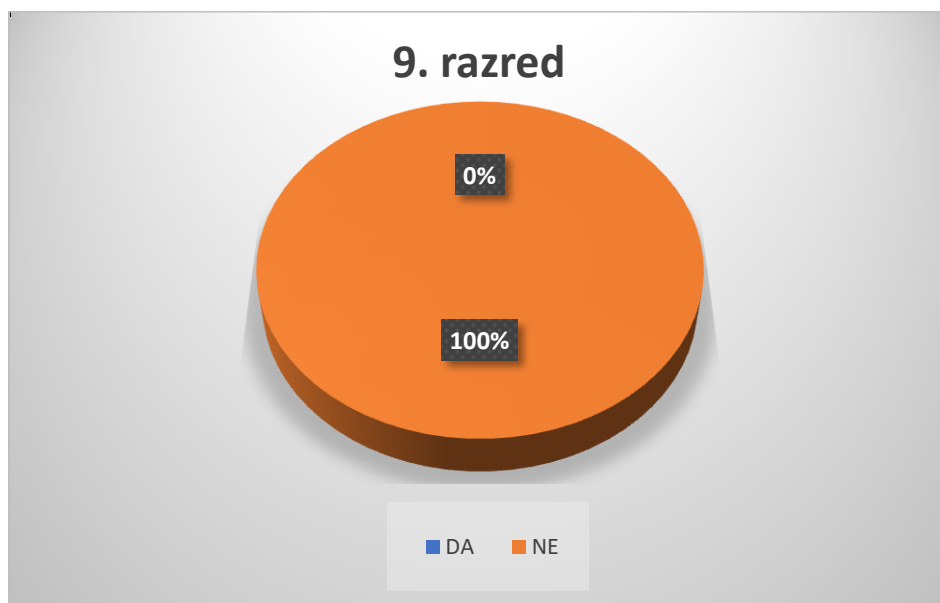
Graf 11: Prikaz rezultatov učencev 9. razreda na vprašanje, ali mislijo, da je lažje peti v skupini ali kot solist

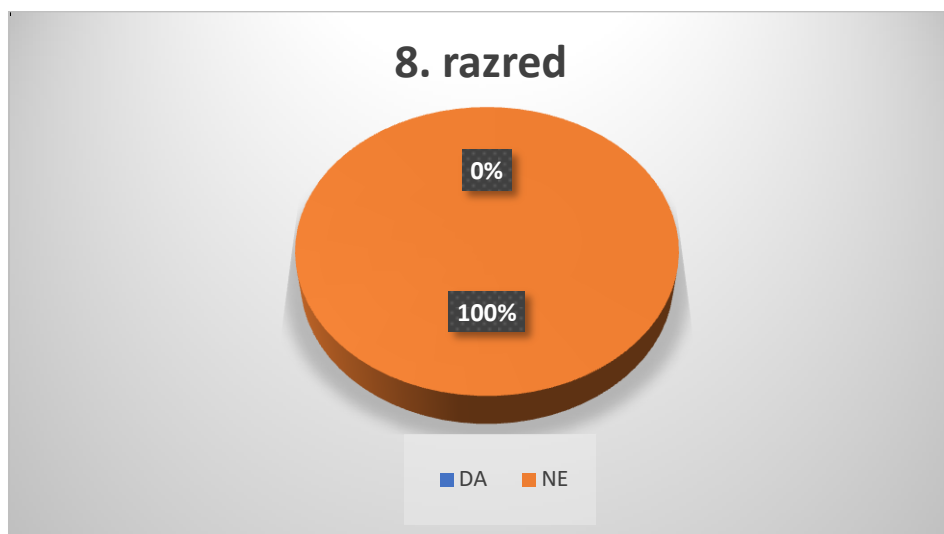
Graf 12: Prikaz rezultatov učencev 8. razreda na vprašanje, ali mislijo, da je lažje peti v skupini ali kot solist

V 9. razredu kar 80 % učencev trdi, da raje poje kot solist, v 8. razredu pa nasprotno meni 54 % učencev.

8. Ali veste, kaj je vokalna tehnika?

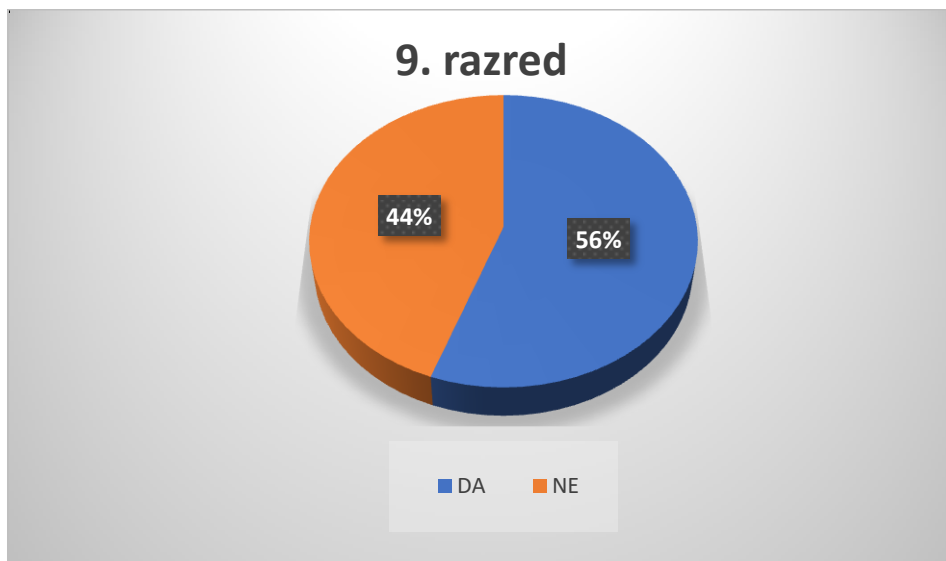
Graf 13: Prikaz rezultatov učencev 9. razreda na vprašanje, ali vejo kaj je vokalna tehnika

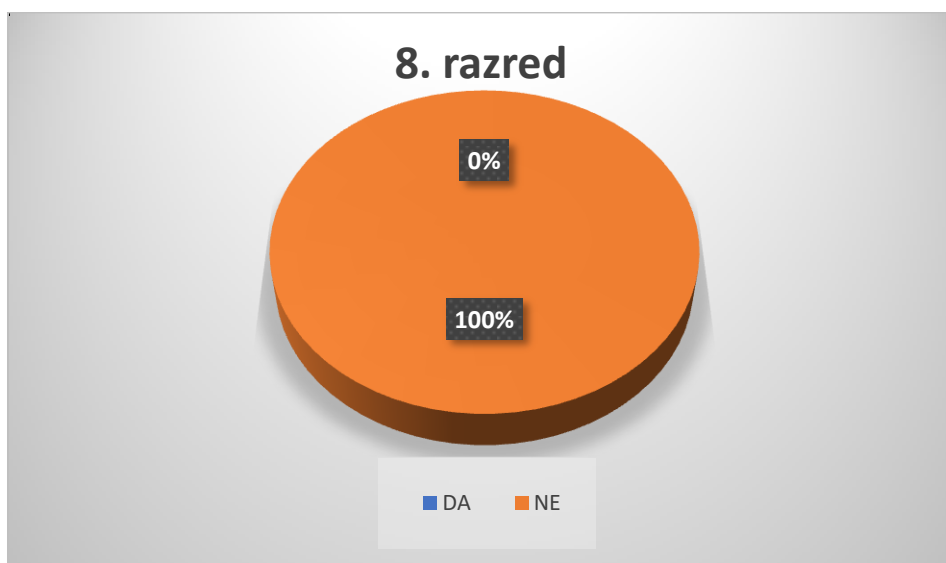
Graf 14: Prikaz rezultatov učencev 8. razreda na vprašanje, ali vejo kaj je vokalna tehnika

V obeh primerih je vidno, da niti en učenec ne ve, kaj je vokalna tehnika.

9. Se vam zdi, da je za dobro petje potrebno imeti učitelja za petje?

Graf 15: Prikaz rezultatov učencev 9. razreda na vprašanje, ali se jim zdi, da je za dobro petje potrebno imeti učitelja za petje

Graf 16: Prikaz rezultatov učencev 8. razreda na vprašanje, ali se jim zdi, da je za dobro petje potrebno imeti učitelja za petje

V 8. razredu vsi učenci menijo, da za dobro petje ne potrebuješ učitelja petja, medtem ko 56 % devetošolcev meni nasprotno.

10. Kako skrbite za vaš glas?

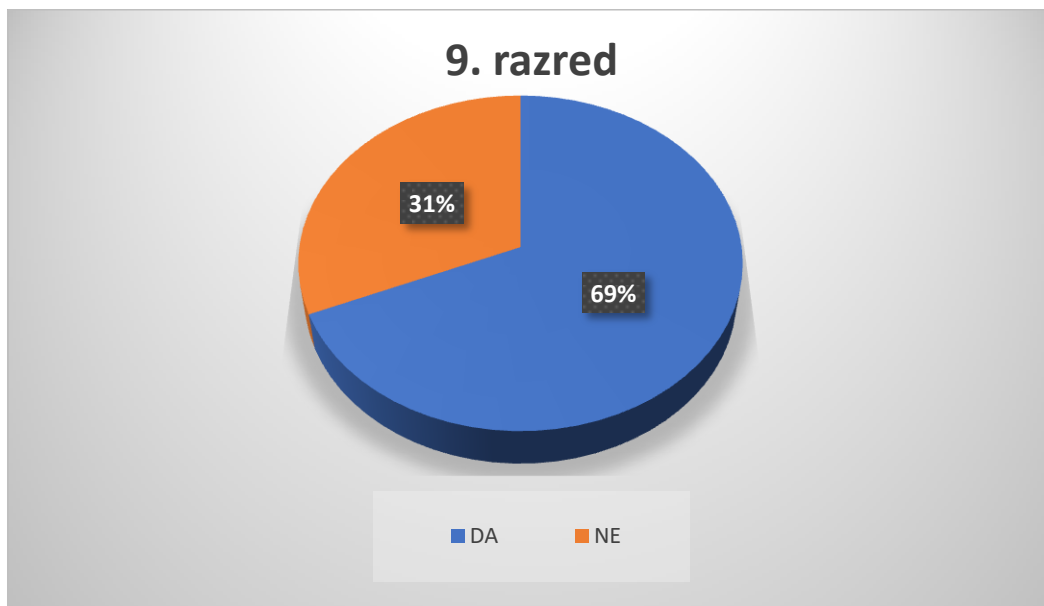
Graf 17: Prikaz rezultatov učencev 9. razreda na vprašanje, kako skrbijo za svoj glas

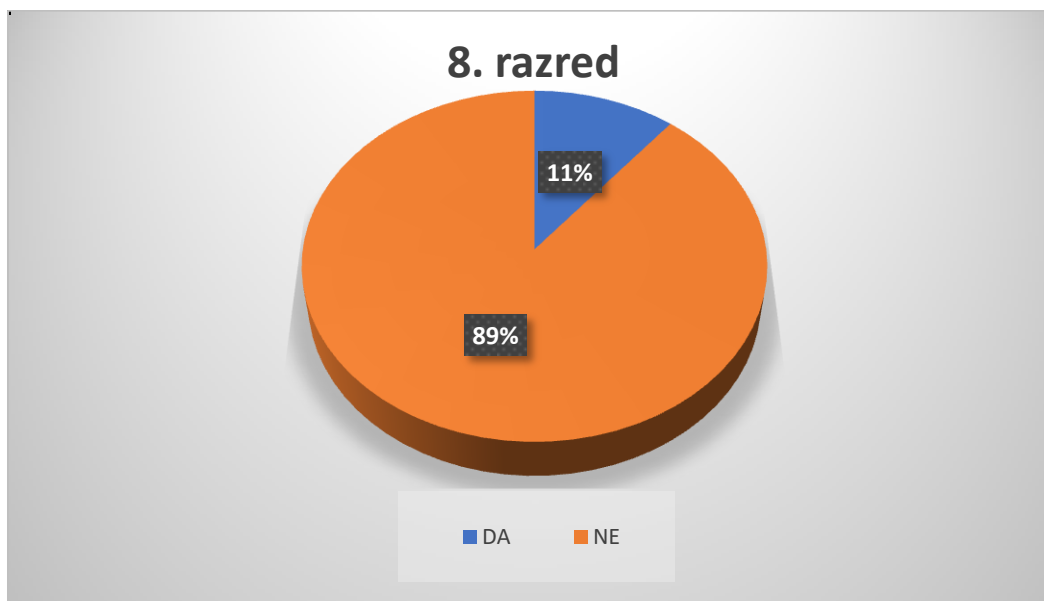
Graf 18: Prikaz rezultatov učencev 8. razreda na vprašanje, kako skrbijo za svoj glas

Pri obeh grafih je razvidno, da velika večina učencev ne skrbi za svoj glas. Nekaj učencev pa za glas skrbi tako, da ne kriči ali pije veliko vode.

11. a) Ali vas med petjem kaj boli?

Graf 19: Prikaz rezultatov učencev 9. razreda na podvprašanje, ali vas med petjem kaj boli

Graf 20: Prikaz rezultatov učencev 8. razreda na podvprašanje, ali vas med petjem kaj boli

Približno dve tretjini devetošolcev med petjem nekaj boli, osmošolci pa tako trdijo v manjšini.

11. b) Če da, kaj vas boli?

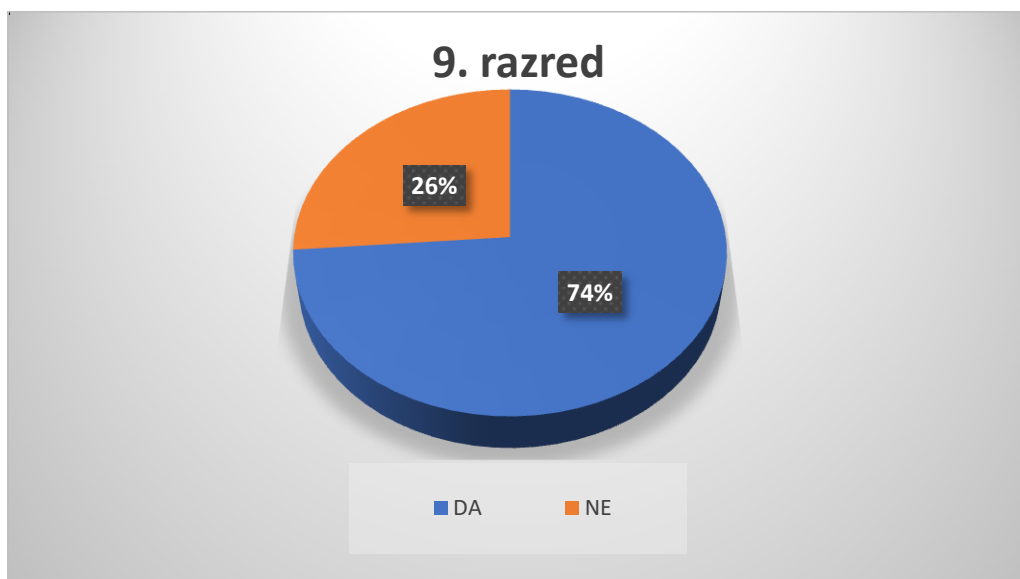
Graf 21: Prikaz rezultatov učencev 9. razreda na podvprašanje, kaj vas boli

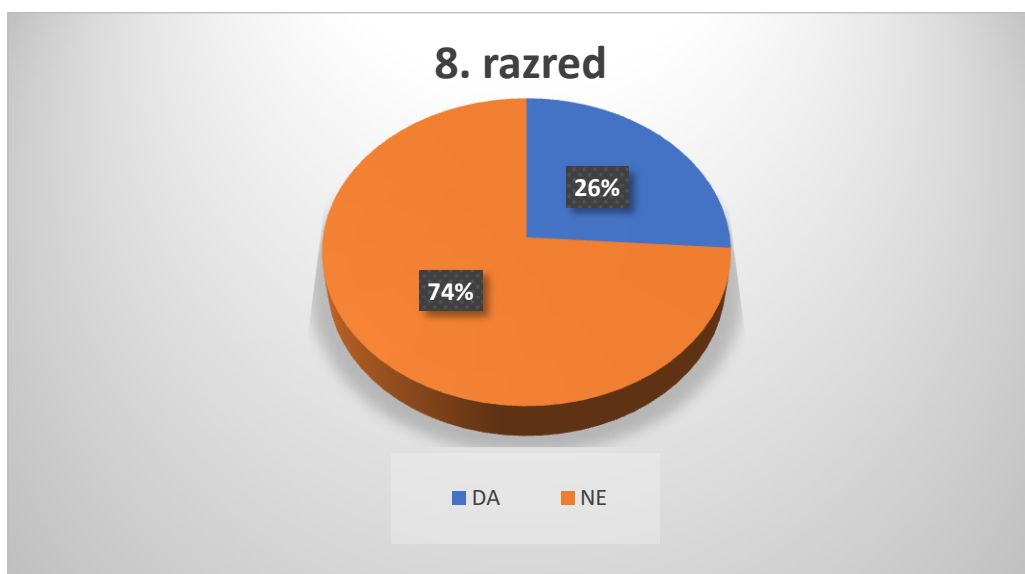
Graf 22: Prikaz rezultatov učencev 8. razreda na podvprašanje, kaj vas boli

Na podvprašanje kaj vas boli, so popolnoma vsi anketiranci, ki so pri prejšnjem vprašanju odgovorili, da jih nekaj boli, odgovorili, da jih boli grlo.

12. So vas doma spodbujali k petju?

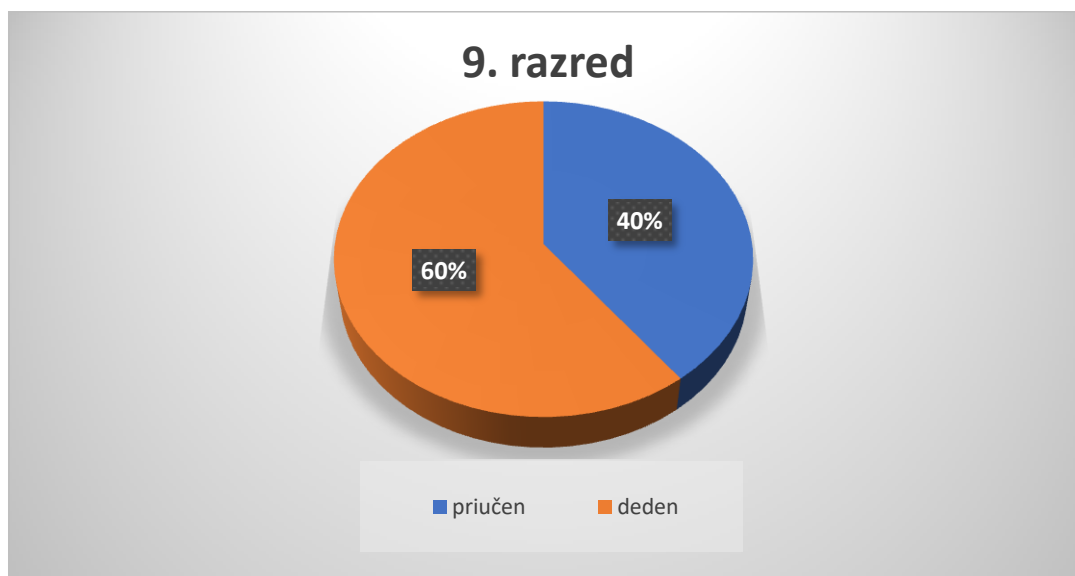
Graf 23: Prikaz rezultatov učencev 9. razreda na vprašanje, ali so vas doma spodbujali k petju

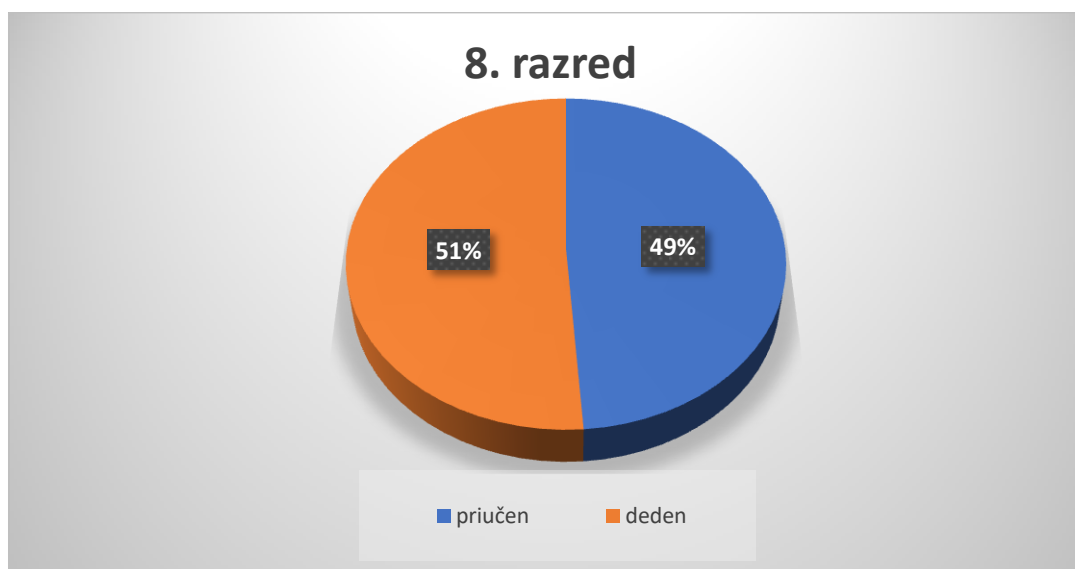
Graf 24: Prikaz rezultatov učencev 8. razreda na vprašanje, ali so vas doma spodbujali k petju

Devetošolce so doma spodbujali k petju, kar se kaže tudi na grafu 23, saj je 74 % učencev odgovorilo, da so jih doma spodbujali k petju. Prav tako 74 % učencev v 8. razredu trdi, da jih domači k petju niso spodbujali.

13. Menite, da je posluh za petje priučen ali deden?

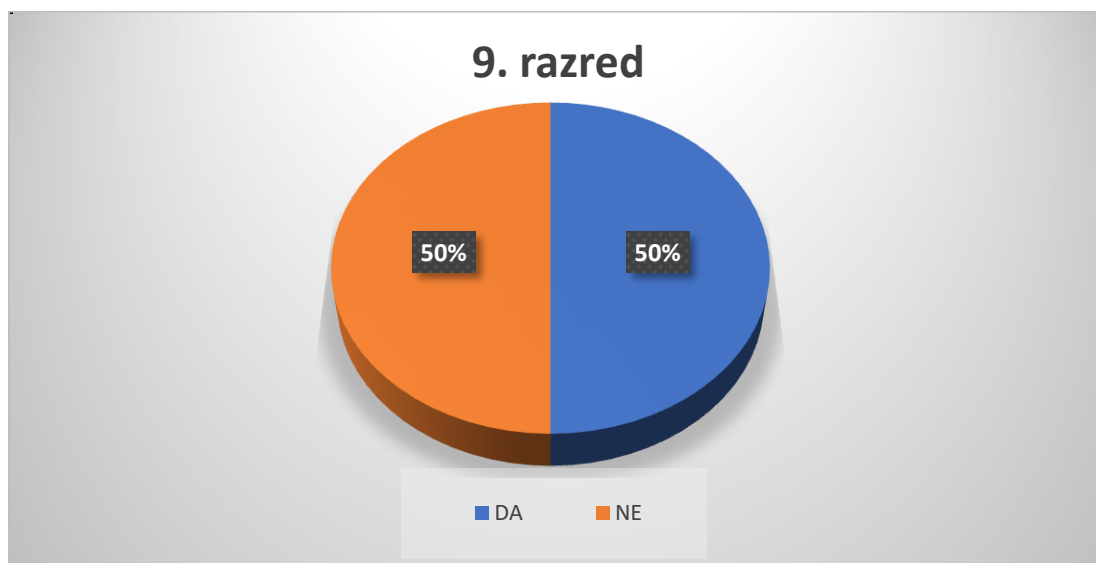
Graf 25: Prikaz rezultatov učencev 9. razreda na vprašanje, ali menijo, da je posluh za petje priučen ali deden

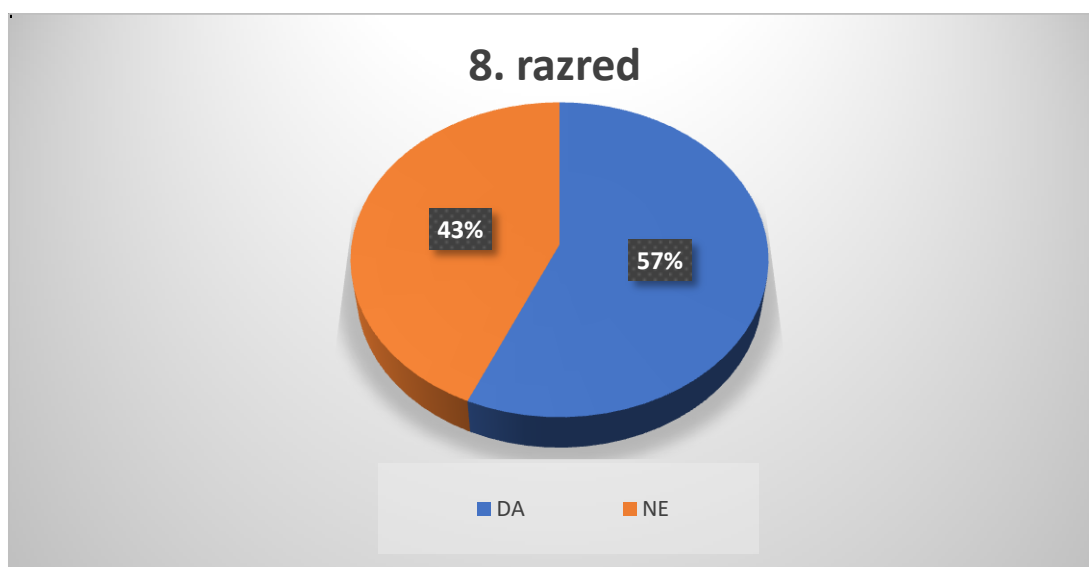
Graf 26: Prikaz rezultatov učencev 8. razreda na vprašanje, ali menijo, da je posluh za petje priučen ali deden

Dobra polovica osmošolcev je prepričana, da je posluh za petje deden, prav tako v 9. razredu misli 60 % učencev. Ostali anketiranci menijo, da je posluh za petje priučen.

14. Menite, da se posluh za petje lahko izgubi?

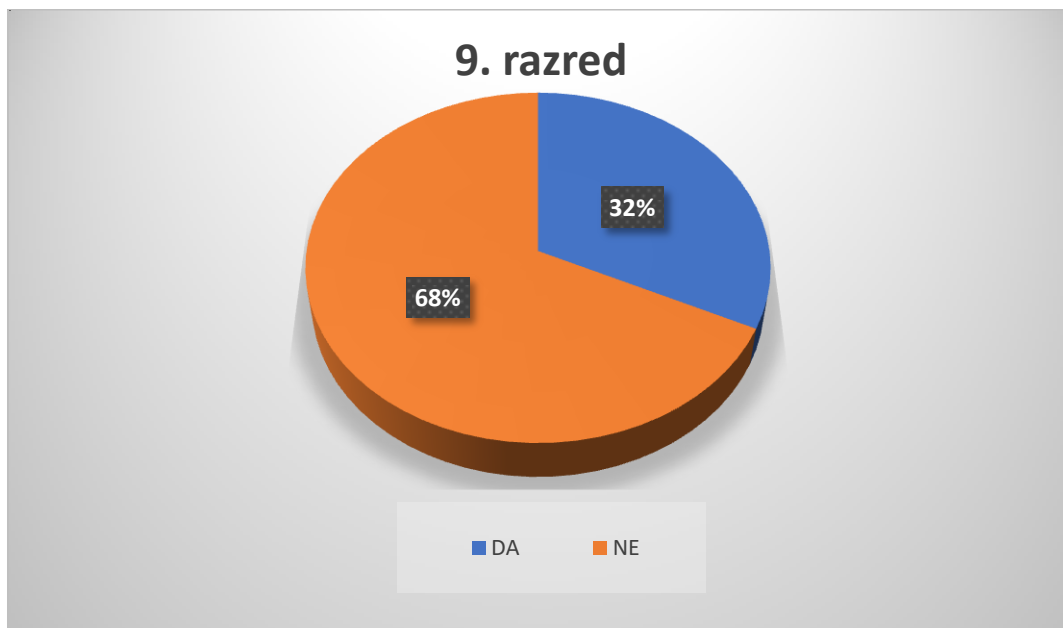
Graf 27: Prikaz rezultatov učencev 9. razreda na vprašanje, ali menijo, da se posluh za petje lahko izgubi

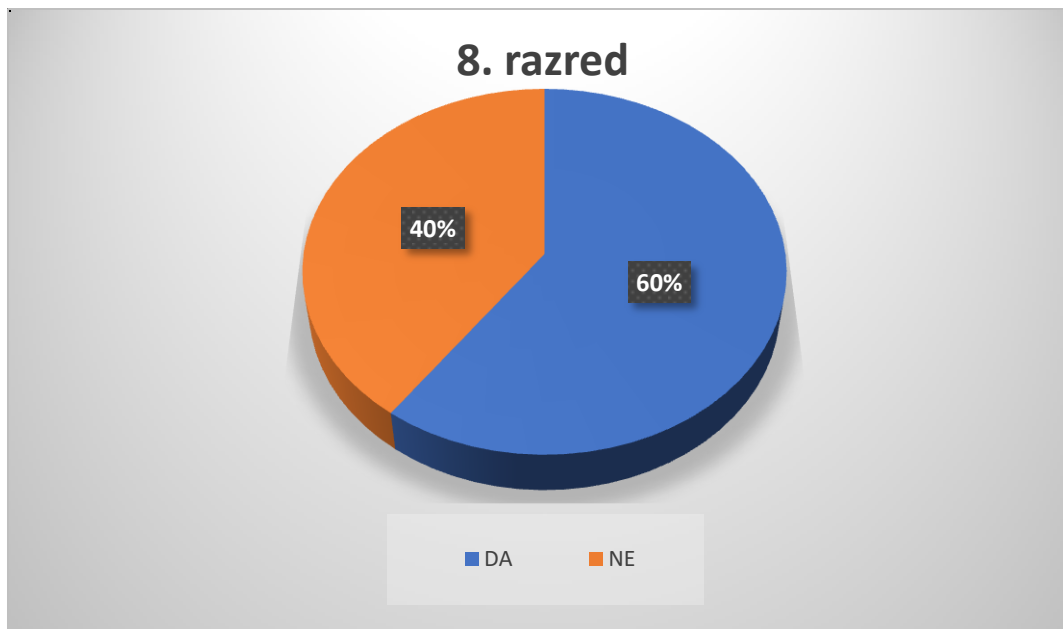
Graf 28: Prikaz rezultatov učencev 8. razreda na vprašanje, ali menijo, da se posluh za petje lahko izgubi

V 9. razredu natanko polovica učencev misli, da je mogoče izgubiti posluh za petje, druga polovica pa to zanika. V 8. razredu pa je o izgubi posluha za petje prepričana 57 % učencev.

15. Se vam zdi, da bi morali v šoli več peti?

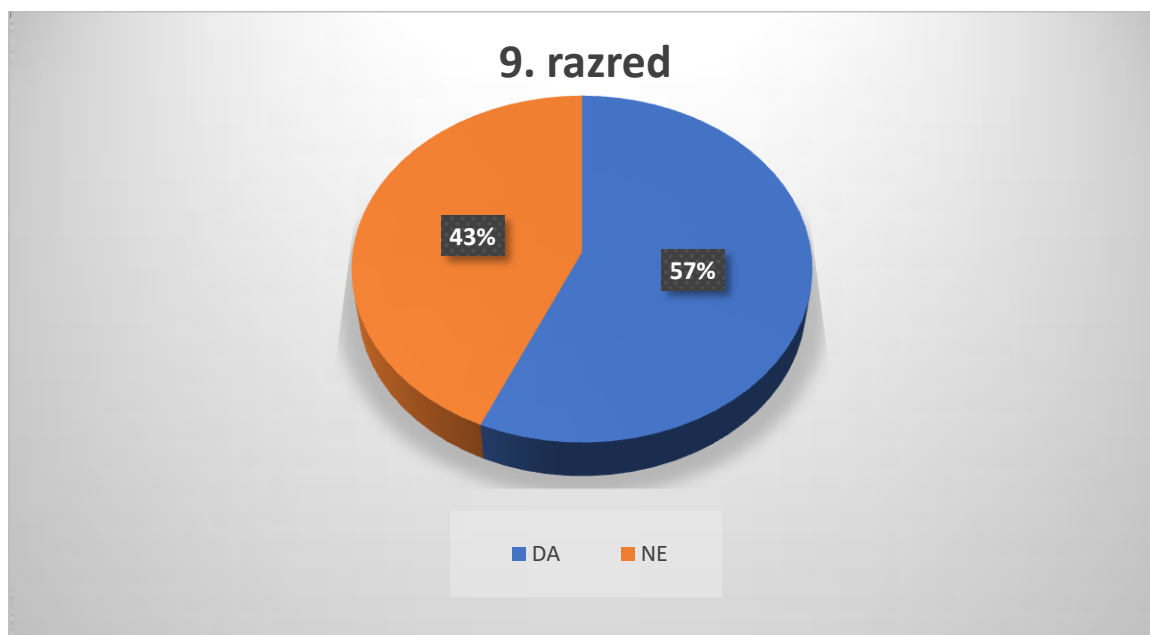
Graf 29: Prikaz rezultatov učencev 9. razreda na vprašanje, ali se jim zdi, da bi morali v šoli več peti

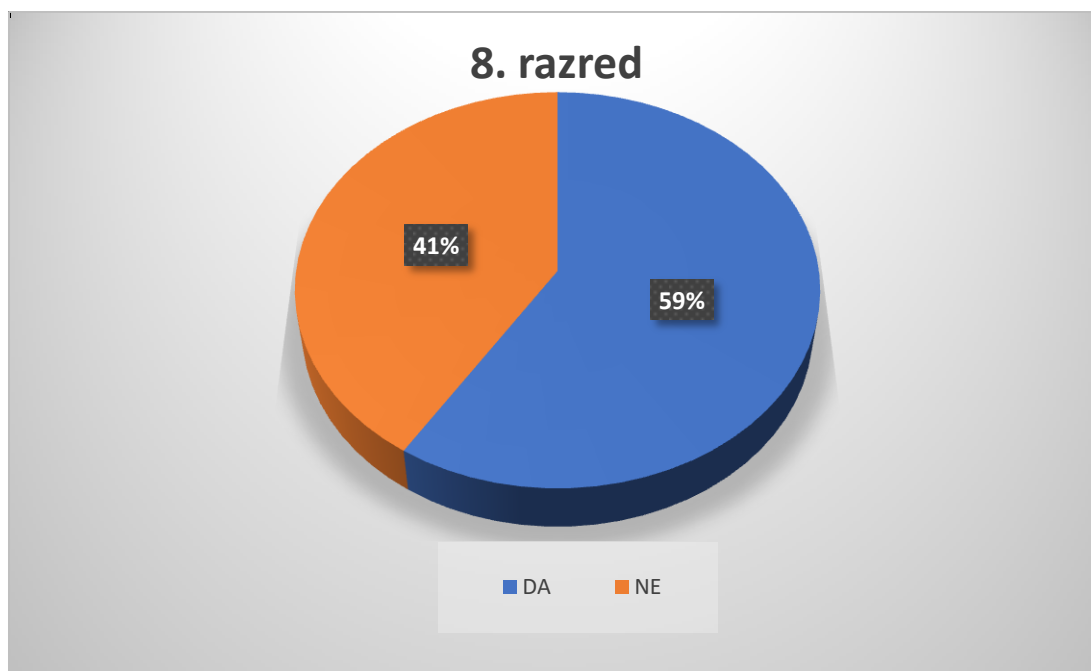
Graf 30: Prikaz rezultatov učencev 8. razreda na vprašanje, ali se jim zdi, da bi morali v šoli več peti

Večina osmošolcev je na vprašanje, ali bi morali v šoli več peti, odgovorila pritrdilno. Devetošolci in sicer kar 68 % pa meni, da to ne bi bilo potrebno.

16. Bi vam bilo zanimivo, če bi tudi učitelji imeli pevski zbor?

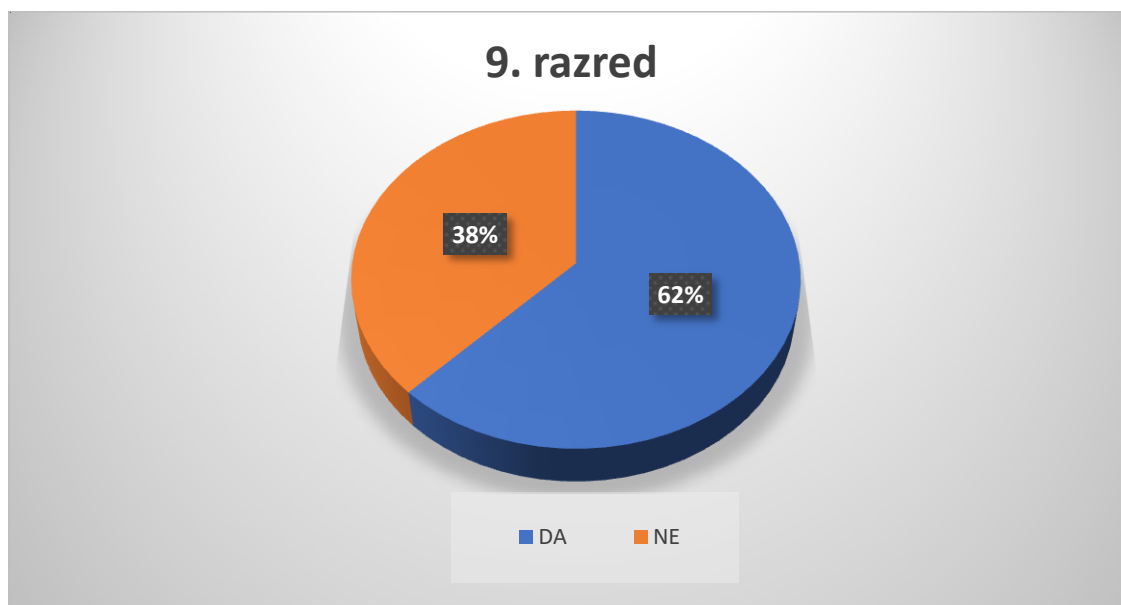
Graf 31: Prikaz rezultatov učencev 9. razreda na vprašanje, ali bi jim bilo zanimivo, če bi tudi učitelji imeli pevski zbor

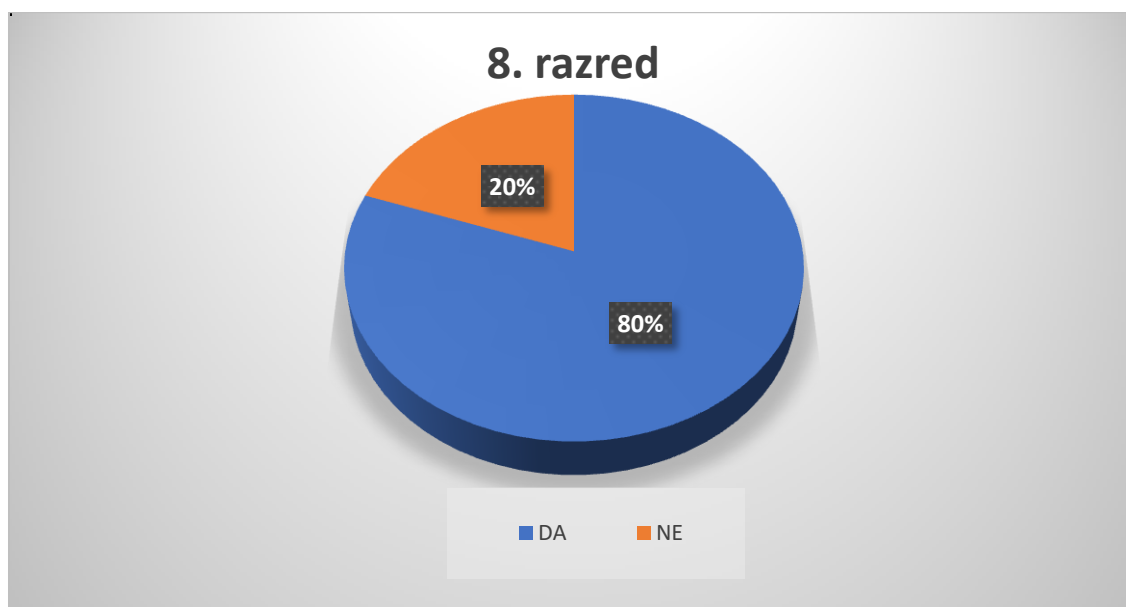
Graf 32: Prikaz rezultatov učencev 8. razreda na vprašanje, ali bi jim bilo zanimivo, če bi tudi učitelji imeli pevski zbor

V obeh razredih bi večini anketiranih učencev bilo zanimivo, če bi imeli tudi učitelji pevski zbor. Ostalim se to ne zdi zanimivo.

17. Mislite, da je na naši šoli veliko učencev, ki imajo posluh, vendar ga ne pokažejo?

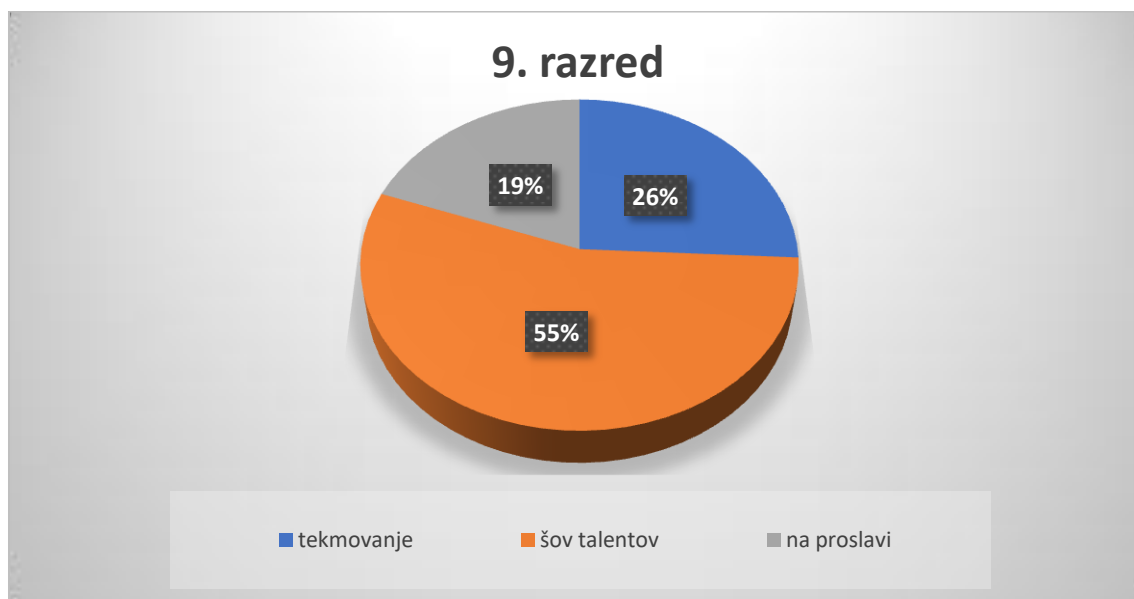
Graf 33: Prikaz rezultatov učencev 9. razreda na vprašanje, ali mislijo, da je na naši šoli veliko učencev, ki imajo posluh, vendar ga ne pokažejo

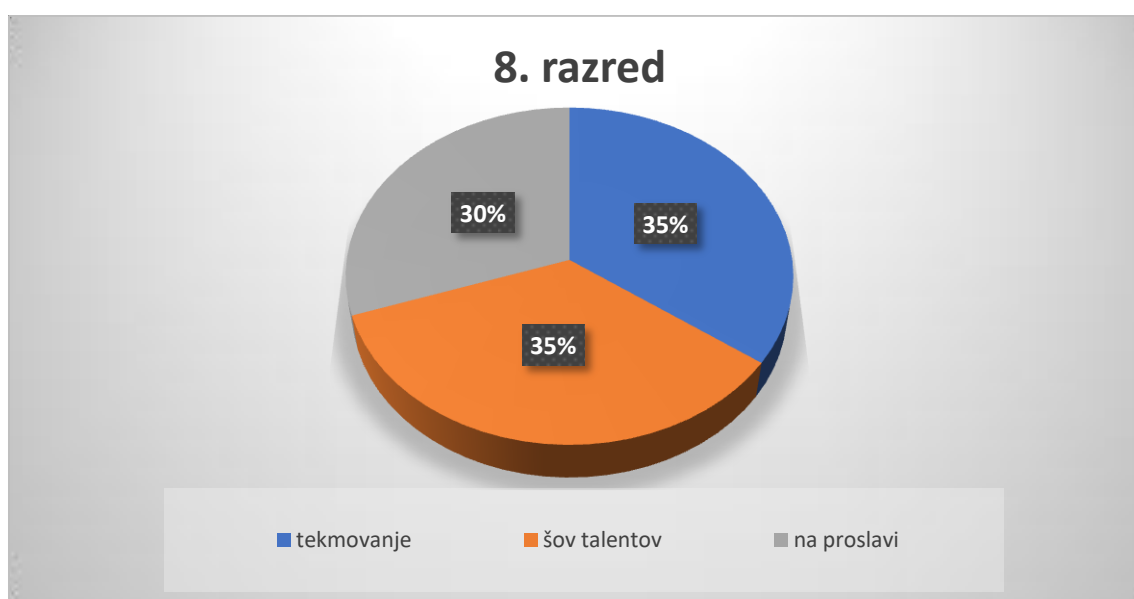
Graf 34: Prikaz rezultatov učencev 8. razreda na vprašanje, ali mislijo, da je na naši šoli veliko učencev, ki imajo posluh, vendar ga ne pokažejo

V 9. razredu je 62 % učencev prepričanih, v 8. razredu pa kar 80 % učencev prepričanih, da so na šoli učenci, ki imajo posluh za petje, a ga ne pokažejo. Ostali anketiranci se ne strinjajo.

18. Kakšna oblika predstavitve glasbenega talenta bi vam bila najbolj všeč?

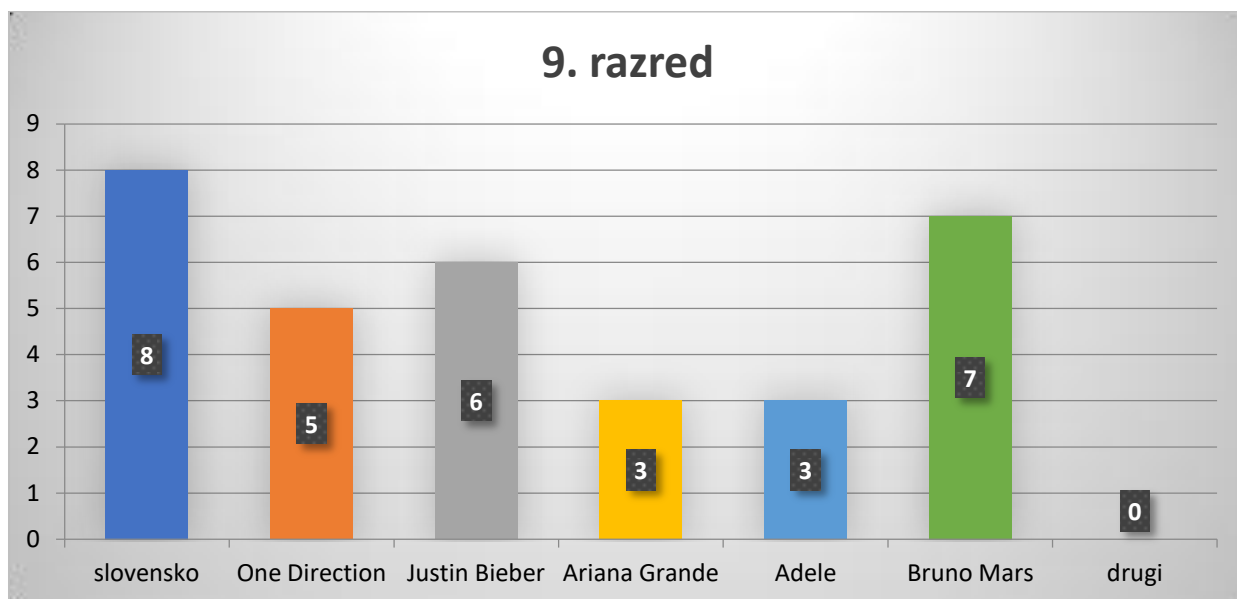
Graf 35: Prikaz rezultatov učencev 9. razreda na vprašanje, kakšna oblika predstavitve glasbenega talenta bi jim bila najbolj všeč

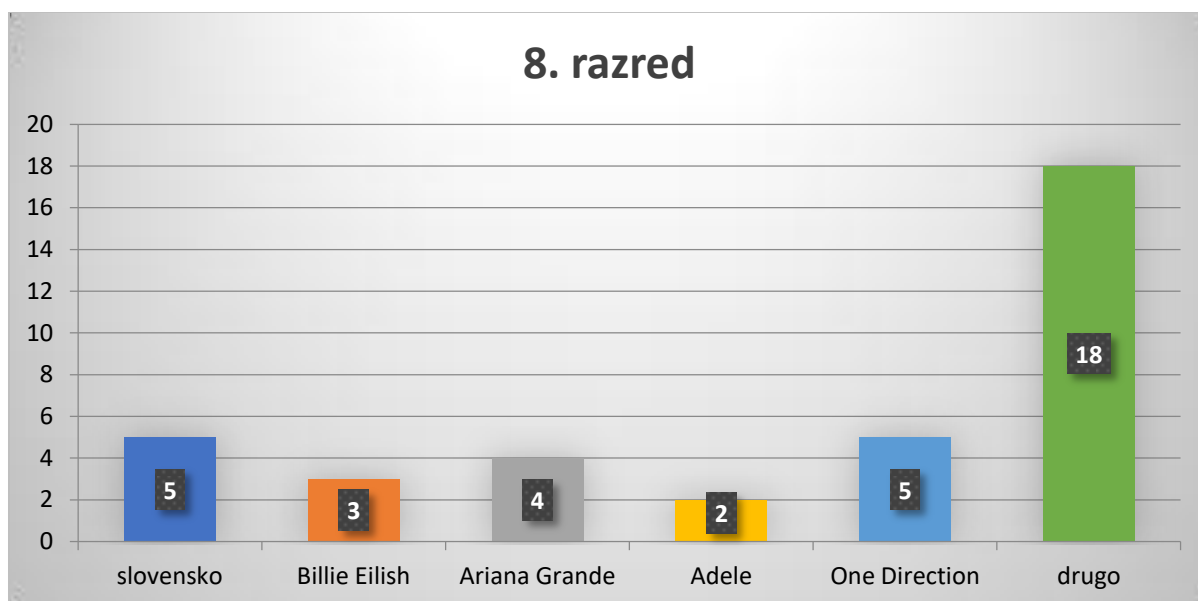
Graf 36: Prikaz rezultatov učencev 8. razreda na vprašanje, kakšna oblika predstavitve glasbenega talenta bi jim bila najbolj všeč

55 % učencev 9. razreda bi bil za predstavitev glasbenega talenta najbolj všeč šov talentov, nekoliko manjše število bi imelo raje tekmovanje, najmanjše število anketirancev pa bi se najraje pokazali na proslavi. Podobno velja za učence 8. razreda, le da se je za šov talentov odločilo enako število učencev kot za tekmovanje.

19. Navedite ime kakšne znane pevke ali pevca.

Graf 37: Prikaz rezultatov učencev 9. razreda naj navedejo ime kakšne znane pevke ali pevca

Graf 38: Prikaz rezultatov učencev 8. razreda naj navedejo ime kakšne znane pevke ali pevca

Učenci naj bi za konec anketnega vprašalnika navedli še ime kakšne znane pevke ali pevca. V 9. razredu so največ glasov dobili slovenski glasbeniki, sledijo Bruno Mars, Justin Bieber, One Direction in na koncu Ariana Grande ter Adele. 19 % učencev je izbralo druge, manj znane pevce. V 8. razredu je polovica učencev izbrala odgovor drugo, saj ne pozna nobenega posebej slavnega pevca ali pevke.

3.2.2 Intervju

1. Za začetek vas prosimo, da se nam na kratko predstavite.
Sem pevka in profesorica solopetja. Kot izredna profesorica poučujem na Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo (AGRFT) ter na Akademiji za glasbo. Diplomirala sem v Gradcu, v Avstriji (klasično in jazz petje - pedagogika). Magistrirala sem na AGRFT (magistrica govora) in imam umetniški doktorat na Univerzi v Ljubljani. Koncertiram v Sloveniji in tujini. Pojem različne glasbene zvrsti. Dvakrat sem zastopala Slovenijo na Popevki za Evrovizijo. Sodelujem tudi na različnih glasbenih festivalih.
2. Kakšni so vaši glasbeni začetki, kaj/kdo vas je navdušil/o?
Že od kar pomnim, smo doma prepevali (prababica, babica, mami), tako da sem z glasbo povezana od malih nog.
3. Kako in kdaj ste se odločili za ta poklic, ki ga opravljate?
Ta »klic« za poklic se je zgodil praktično spontano, ne da bi kaj zelo načrtovala. Šla sem pač poskusit naredit sprejemni izpit, zakaj pa ne, sem si mislila. Odšla sem na sprejemni izpit na Univerzo za glasbo v Gradcu in bila sprejeta in tako se je začela moja profesionalna glasbena pot.
4. S kakšno populacijo sodelujete in na kakšen način?
Sodelujem z različnimi ljudmi: kot pevka s profesionalnimi glasbeniki in kot profesorica z mladimi na začetku njihove glasbene poti. Način sodelovanja je torej odvisen od tega, ali smo že uveljavljeni glasbeniki, ali kot rečemo začetniki, ki se razvijajo.
5. Ali nam lahko razložite, kaj je vokalna tehnika in kakšen je njen pomen?
Jaz temu rečem zdravo petje: osnova je dober dih s pomočjo prepone in podporo spodnjega trebušnega dela mišic ter stranskih ledvenih mišic. Glas je nastavljen maski (dvignjene ličnice in nosnice). To daje glasu zvočnost.
6. S katerimi vrstami oziroma metodami vokalne tehnike se srečujete pri svojem delu?
Vsak človek je svet zase. Imam osnovne smernice za poučevanje, a se sočasno prilagajam posamezniku.
7. Ali se vam zdi vokalna tehnika pri petju pomembna in v kakšnem smislu?
Seveda je, ker kot že zgoraj omenjeno, vokalna tehnika omogoča zdravo petje, v katerem uživamo in smo sproščeni.
8. Opišite nam prosim pot začetnika do profesionalnega pevca.
Pot vsakega pevca je drugačna. Vsi smo edinstveni. Učenje je proces. Vendar drži stavek, da je preprosto potrebno veliko vadit.
9. Se pri svojem delu v povezavi s tem srečujete s kakšnimi težavami, prosimo, če jih lahko delite z nami.
Vsi smo unikati, vsak ima svoj tempo. Vaja dela mojstra.
10. Ali mislite, da se lahko vsak posameznik nauči pravilnega petja?
Po mojih izkušnjah je možno skoraj vse. Gre seveda za to, koliko ima človek naravne danosti za petje, kar je prednost in koliko so posameznika morda v mladosti pri tem ovirali (npr. ne poj, ker ne znaš). Velikokrat je problem, da človek ne zna povezati čutenja produkcije tona s tem, kako se sam sliši. Glede glasu je pač tako. Gre za povezavo čutenja in slišanja.
11. Koliko se vam zdi, da sedaj v osnovnih, srednjih šolah vlagajo v petje, v razvoj otroškega glasu – več ali manj kot včasih? Kaj bi na tem področju lahko še naredili?
Petje naj bi nas osrečevalo. Mislim, da so razmere podobne kot, ko sem bila jaz otrok. Odvisno pa je seveda od učitelja. Otroški glas je v principu še zalo naraven in

zdrav in to se mi zdi pomembno razvijat. Približno med 13 in 16 letom pa pride do mutacije (glasilke zrastejo, se razširijo...) in se glas lahko spremeni, ali ostane enak. Kakor pri komu. Morda bi glasbeni pedagogi lahko imeli več ur petja.

12. V kolikšni meri se vam zdi, da so mladostniki seznanjeni z vokalno tehniko?
Pravzaprav, ne vem natančno. Ah, to bi bila lahko daljša razprava. Skrajšano: zdrav govor prinese zdravo petje. To je povezano. Govorimo kot se navadimo in tudi pojemo posledično tako. Vse to je odvisno od anatomije našega telesa in psihološkega momenta.
13. Kakšna je skrb za glas in ali je pomembna?
Zdravo življenje.
14. Ali ste kdaj komu odsvetovali petje?
Zaenkrat ne.
15. Od česa je odvisen uspeh »treniranja vokalne tehnike«?
Vadi, vadi, vadi Žal drugače ne gre.
16. Hitro prepoznate, kateri od pevcev je naučen, »natreniran«; kateri ima talent?
Ja, se hitro sliši. Gre za kombinacijo talenta in dela.
17. Kakšno je stanje glede pozornosti, namenjene vokalni tehniki, v svetu in pri nas?
Verjetno povsod premalo, razen seveda pri pevcih, ki se odločijo za profesionalno pot. Več časa, ko temu posvetiš, večji je efekt.
18. Katere so morda tiste vaje, ki bi jih vsak posameznik, četudi se ne ukvarja profesionalno s petjem, lahko vadi sam zase za boljši/lepši glas oz. čemu se je potrebno odreči?
Vaj vam žal ne morem napisat, ker bi bilo potrebno to pokazat v živo (delni odgovor je v 5 vprašanju).
19. Nam za konec želite še kaj sporočiti?
Sproščeno uživajte v petju in glasbi. Govorite in pojte z nasmehom, pa boste lepo in zdravo zveneli.

4 RAZPRAVA

V naši raziskovalni nalogi smo ugotavljale pomen izraza vokalna tehnika in v kolikšni meri je uporabljena pri mladostnikih, koliko in kaj mladostniki radi pojejo ter kaj vse je potrebno za zdravo petje oziroma glas. Ugotovile smo naslednje:

Hipoteze:

1. Večina mladostnikov ve, kaj pomeni izraz vokalna tehnika.
Prva hipoteza je bila vsekakor ovržena, saj smo s pomočjo anketnega vprašalnika ugotovile, da niti ena anketirana oseba ne pozna izraza vokalna tehnika.
2. Večina mladostnikov misli, da pevski organ sestavljata usta in glasilke.
Ta hipoteza ne drži, saj smo se skozi raziskovanje izobrazile tudi o pevskega organu in tako izvedele, da pevskega organa ne sestavljajo le usta in glasilke.
3. Večina mladostnikov meni, da je za dobro petje treba imeti učitelja.
To hipotezo lahko ovržemo v 8. razredu, saj so vsi učenci 8. razreda odgovorili, da za dobro petje ni potrebno imeti učitelja in potrdimo v 9. razredu, saj večina meni obratno.
4. Mladostniki radi pojejo.
Tokrat lahko hipotezo potrdimo. Večina anketirancev 9. razreda je namreč to potrdila z odgovorom da, v 8. razredu pa so to potrdili s skoraj 90 %.
5. Mladostniki največ prepevajo moderne/popularne pesmi.
Ta hipoteza je potrjena, saj je tako razvidno tudi iz grafa 9 in grafa 10, saj so mladostniki pri tem vprašanju največkrat izbrali ta odgovor.

Sicer pa smo ugotovile še, da mladostniki radi pojejo, predvsem takrat, ko so sami in da pojejo za sprostitev, nekateri pa so se opredelili ravno obratno, torej ne pojejo radi, ker so mnenja, da pojejo slabo. $\frac{3}{4}$ osmošolcev prepeva v pevskega zboru, večina devetošolcev pa ni vključena ne v pevski zbor ne v kakšno drugo pevsko skupino. Na vprašanje, kako pogosto pojejo, so se tako učenci 8. razreda kot tudi učenci 9. razreda največkrat opredelili z odgovorom občasno. Želele smo izvedeti tudi, kako je mladostnikom lažje peti – v skupini ali kot solist. Med učenci 8. razreda se je dobra polovica odločila za odgovor v skupini, učenci 9. razreda pa so se v večji meri odločili za odgovor kot solist. Opredeliti so se morali tudi za to, ali in če, na kakšen način, skrbijo za svoj glas. Večina za svoj glas ne skrbi, bolj natančni odgovori, ki smo jih zbrale pa pravijo, da nekateri za svoj glas poskrbijo tako, da ne kričijo in s pitjem vode. Učence smo povprašale tudi o tem ali jih med petjem kaj boli in če, kaj. Učenci 8. razreda so skoraj 90 % odgovorili, da jih med petjem nič ne boli, učenci 9. razreda pa so bili nasprotnega mnenja. Povedali so, da jih med petjem boli grlo. Ugotovile smo tudi, da so devetošolce k petju spodbujali tudi doma, med tem ko pri osmošolcih ni bilo tako. Kar se tiče vprašanj v zvezi s posluhom, ali je priučen ali deden ali se lahko izgubi, so mladostniki odgovarjali skoraj polovično - tako ali drugače. Na vprašanje, ali bi morali v šoli več peti, so učenci 8. razreda s 60 % odgovorili z da, učenci 9. razreda pa z 68 % z odgovorom ne. Vsem anketirancem bi bilo zanimivo, če bi tudi učitelji imeli pevski zbor, mislijo pa tudi, da je na naši šoli veliko učencev, ki ima posluh, vendar ga ne pokažejo. Največ učencev se je, tako pri osmošolcih kot tudi pri devetošolcih, pri vprašanju kakšna oblika predstavitve glasbenega talenta bi jim bila najbolj všeč, odločila za odgovor šov talentov. Pri zadnjem vprašanju pa so nam učenci vseh razredov še napisali nekaj znanih pevk in pevcev, ki jih poznajo.

Veseli nas, da se je našemu povabilu na intervju odzvala tudi profesorica solo petja, gospa Darja Švajger. Na preprost način nam je razložila, da je vokalna tehnika zdravo petje in da je

pomembna, saj nam to pri petju omogoča uživanje in sprostitev. Je pa verjetno več pozornosti namenjene vokalne tehniki pri profesionalnih pevcih. Po njenem mnenju in izkušnjah je možno, da se lahko vsak nauči pravilnega petja, je pa seveda vse odvisno od tega, v kolikšni meri je človeku že naravno dano za petje. Poudarila je tudi, da je pomembno zdravo življenje in seveda vaja. Ob koncu intervjuja nam je vsem sporočila, naj sproščeno uživamo v petju in glasbi, govorimo in pojemo naj z nasmehom, saj bomo tako lepo in zdravo zveneli.

5 ZAKLJUČEK

Glavna stvar, ki smo se jo naučile med raziskovanjem je, da je vokalna tehnika za pravilno petje precej bolj pomembna, kot si mladostniki mislijo. Mogoče, če bi bil izraz nekoliko drugačen, torej ne »vokalna tehnika«, ampak na primer »vaje za dihanje, glas in petje«, bi po našem mnenju več mladostnikov vedelo, kaj to je. Poleg tega smo se učile tudi dela v skupini, z učitelji, sestavljanja anket, intervjuja ...

Ugotovile smo, da mladostniki izraza vokalna tehnika ne poznajo, sicer pa radi pojejo, predvsem popularne pesmi.

Pozorne smo morale biti pri sestavljanju vprašanj za anketni vprašalnik, da bi jih anketiranci čim bolje razumeli in nanje ustrezno odgovorili.

Vesele smo, da se je našemu povabilu za intervju, pa čeprav na daljavo, odzvala znana slovenska pevka in učiteljica solo petja gospa Darja Švajger. Če bi razmere seveda dopuščale, bi se z njo pogovarjale »v živo«, verjetno pa nam bi pokazala tudi kakšno praktično vajo in bi jo še same preizkusile.

Za nadaljnje raziskovanje gotovo ostane še kaj (mogoče nekaj tehnik dihanja, načini petja...). Lahko bi naredile intervju s še kakšno pevko/pevcem, našo anketo pa bi lahko poslali še na kakšno drugo šolo, da bi videle, ali so rezultati enaki ali bi se razlikovali.

6 VIRI IN LITERATURA

Lešnik, I. *Vokalna tehnika učiteljev in kakovost petja učencev v prvem triletju osnovne šole* (doktorska disertacija). Ljubljana, 2009.

Rožmanec, N. *Vokalna tehnika in glasovna higiena pri bodočih učiteljih razrednega pouka* (magistrsko delo). Ljubljana, 2019.

Sovec, S. *Vokalna tehnika in oblikovanje otroškega glasu* (diplomsko delo). Maribor, 2012

7 PRILOGE

Priloga 1: ANKETNI VPRAŠALNIK

Pozdravljeni.

Smo učenke 9. razreda (Sara P., Glorija in Sara K.), ki smo se v letošnjem šolskem letu odločile za raziskovalno nalogo z naslovom Vokalna tehnika in mladostniki. Na vas se obračamo s prošnjo, da nam v zvezi s tem odgovorite na anketni vprašalnik, ki je anonimen. Pred izbranim odgovorom obkrožite črko. Že vnaprej se vam zahvaljujemo za odgovore.

1. Spol: M Ž

2. Razred/letnik: _____

3. Ali radi pojdete?

a) DA b) NE

Utemeljite:

4. Ali prepevate v:

a) kakšnem pevskem zboru? DA NE

b) skupini? DA NE

5. Kako pogosto pojdete?

a) nikoli b) občasno c) velikokrat d) vsakokrat, ko lahko

6. Katere pesmi največkrat prepevate?

a) ljudske b) moderne/popularne c) narodno-zabavne d) drugo

7. Mislite, da je lažje peti samostojno (solist) ali v skupini?

a) SAMOSTOJNO b) V SKUPINI

8. Ali veste, kaj je vokalna tehnika? DA NE

Če ste odgovorili DA, zapišite, kaj to je:

9. Se vam zdi, da je za dobro petje potrebno imeti učitelja za petje? DA NE

10. Kako skrbite za vaš glas?

11. Ali vas med petjem kaj boli? DA NE

Če ste odgovorili DA, zapišite kaj:

12. So vas doma spodbujali k petju? DA NE

13. Menite, da je posluš za petje:

a) priučen

b) deden

14. Ali je navdušenje za petje odvisno od:

- a) staršev DA NE
- b) vzgojiteljev DA NE
- c) učiteljev na razredni stopnji DA NE
- d) učiteljev na predmetni stopnji DA NE
- e) prijateljev DA NE
- f) sošolcev DA NE

15. Menite, da se posluš za petje lahko izgubi? DA NE

16. Se vam zdi, da bi v šoli morali več peti? DA NE

17. Bi vam bilo zanimivo, če bi tudi učitelji imeli pevski zbor? DA NE

18. Menite, da je na naši šoli veliko učencev, ki imajo posluš, vendar ga ne pokažejo?
DA NE

19. Kakšna oblika predstavitve glasbenega talenta bi vam bila najljubša?

20. Navedite ime in priimek kakšnega znanega pevca ali pevke:

Priloga 2: INTERVJU

Pozdravljeni.

Smo učenke 9. razreda (Sara P., Glorija in Sara K.), ki smo se v letošnjem šolskem letu odločile za raziskovalno nalogo z naslovom Vokalna tehnika in mladostniki. Na vas se obračamo s prošnjo, da nam v zvezi s tem odgovorite na nekaj vprašanj. Že vnaprej se vam zahvaljujemo za odgovore.

1. Za začetek vas prosimo, da se nam na kratko predstavite.
2. Kakšni so vaši glasbeni začetki, kaj/kdo vas je navdušil/o?
3. Kako in kdaj se se odločili za ta poklic, ki ga opravljate?
4. S kakšno populacijo sodelujete in na kakšen način?
5. Ali nam lahko razložite, kaj je vokalna tehnika in kakšen je njen pomen?
6. S katerimi vrstami oziroma metodami vokalne tehnike se srečujete pri svojem delu?
7. Ali se vam zdi vokalna tehnika pri petju pomembna in v kakšnem smislu?
8. Opišite nam prosim pot začetnika do profesionalnega pevca.
9. Se pri svojem delu v povezavi s tem srečujete s kakšnimi težavami, prosimo, če jih lahko delite z nami.
10. Ali mislite, da se lahko vsak posameznik nauči pravilnega petja?
11. Koliko se vam zdi, da sedaj v osnovnih, srednjih šolah vlagajo v petje, v razvoj otroškega glasu – več ali manj kot včasih? Kaj bi na tem področju lahko še naredili?
12. V kolikšni meri se vam zdi, da so mladostniki seznanjeni z vokalno tehniko?
13. Kakšna je skrb za glas in ali je pomembna?
14. Ali ste kdaj komu odsvetovali petje?
15. Od česa je odvisen uspeh »treniranja vokalne tehnike«?
16. Hitro prepoznate, kateri od pevcev je naučen, »natreniran«; kateri ima talent?
17. Kakšno je stanje glede pozornosti, namenjene vokalni tehniki, v svetu in pri nas?
18. Katere so morda tiste vaje, ki bi jih vsak posameznik, četudi se ne ukvarja profesionalno s petjem, lahko vadil sam zase za boljši/lepši glas oz. čemu se je potrebno odreči?
19. Nam za konec želite še kaj sporočiti?

Najlepša hvala za vse odgovore, vaš čas in pripravljenost za sodelovanje.

Lepo vas pozdravljamo,

Sara P., Glorija in Sara K.